

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Pensiyalarla
bağlı şad
xəbər - artım
olacaq
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6-8 iyul 2024-cü il Şənbə № 116 (8489) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Şuşada tarixi görüş - Qarabağ Bəyannaməsi qəbul olunacaq

Prezident İlham Əliyev qonaqları Şuşada qarşıladı, Xankəndidə, mədəniyyət paytaxtında bir sıra obyektlərin açılışını etdi

yazısı səh.3-də

Bakının balanslı siyasəti - Çinlə strateji tərəfdaşlıq ölkəyə böyük pullar gətirəcək...

yazısı səh.8-də

İranda seçkilərin ikinci turu gərgin keçdi

yazısı səh.7-də

Azərbaycanlıların 84 faizi sülh deyir, ermənilərin 75 faizi nifrət püskürür - real faktlar

yazısı səh.6-də

Böyük Britaniyada hakimiyyət dəyişdi

yazısı səh.9-də

Seçkiyə qoşulanları təhqir edənlər - qanun məsuliyyət yaradır

yazısı səh.6-də

Sülhdən imtina edən Ermənistan "sülh yardımı" - AI-nin növbəti qərəzi

yazısı səh.11-də

"Din xadimləri deməlidir ki, qohumla evlilik haramdır, amma..." - sosioloq

yazısı səh.14-də

Yayda bu qidaları yemək ölümcül ola bilər

yazısı səh.15-də

Putin və Zelenski masaya oturmağa hazırdır, vasitəçidə razılaşmırlar...

yazısı səh.12-də

"SÜLH ÜMİDLƏRİ, TİFLİS VARIANTİ VƏ ..." COP29-DƏK SÜLH OLMASA...

Rəsmi İrəvanın destruktiv fəaliyyəti prosesi tormozlaya bilər; Paşinyan özü də ölkəsinə yeni konstitusiya lazım olduğunu etiraf edir, amma...

yazısı səh.4-də

Kəndlilinin ucuz satdığı meyvə-tərəvəz şəhərlərdə "əl yandırır"

Bazarlar inhisarçılardan nə zaman azad ediləcək?; ekspertlərin təklifi

yazısı səh.10-də

Kamran Əsədov:
"İndiki yay düşərgələri plan yerinə yetirmə və görüntü xarakteri daşıyır"

yazısı səh.13-də

Orbanın
gözlənilməz Kiyev və Moskva səfərləri - AB sülhə...

yazısı səh.9-də

Azərbaycan dünya
nəhənglərinin marağında - deputat SƏT+ görüşünü şərh etdi

yazısı səh.5-də

Emin Əmrullayev: Qarabağ Universitetinin konsepti təsdiqlənib

Qarabağ Universitetinin konsepti təsdiqlənib.

APA xəbər verir ki, bunu dördüncü "Yüksəliş" müsabiqəsinin yarımfina mərhələsində çıxışı zamanı elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev deyib.

O xatırladı ki, iyulun 5-də Prezident İlham Əliyev Qarabağ Universitetinə baxış keçirib.

ABŞ-da işsizlik 3 ilin maksimumuna çatıb

ABŞ iqtisadiyyatında iş yerlərinin sayı iyun ayında 206 min artıb. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə məlumatı ölkənin Əmək Nazirliyi açıqlayıb.

Məlumatdan aydın olur ki, keçən ay ABŞ-da işsizlik 2021-ci ilin noyabr ayından bəri ən yüksək səviyyəyə yüksəlib: may ayındakı 4 faizdən 4,1 faizə yüksəlib.

Trading Economics ekspertlərinin konsensus proqnozu iyun ayında ABŞ-da iş yerlərinin sayının 190 min artması və işsizliyin 4 faiz səviyyəsində qalmasını nəzərdə tuturdu.

Yenidən işlənmiş məlumatlara görə, may ayında iş yerlərinin sayı əvvəllər bildirildiyi kimi 272 min yox, 218 min artıb. Əmək Nazirliyi aprel ayı üzrə statistikaya da yenidən baxıb: iş yerlərinin sayında artım 165 min yox, 108 min olub.

İyun ayında özəl sektorda iş yerlərinin sayı 136 min, dövlət sektorunda isə 70 min artıb. Səhiyyədə 49 min, sosial sahədə 34 min, tikinti sektorunda 27 min artım qeydə alınıb, eyni zamanda, pərakəndə ticarətdə (9 min), sənayedə (8 min), peşəkar və biznes xidmətləri sahəsində (17 min) iş yerlərinin sayında azalma müşahidə olunub.

İyun ayında özəl sektorda orta saatlıq əmək haqqı əvvəlki ayla müqayisədə 0,3 faiz artaraq 35 dollara çatıb. İllik ifadədə bu rəqəm 3,9 faiz artıb - 2021-ci ilin iyunundan bəri minimum. May ayında artım aylıq 0,4 faiz, illik isə 4,1 faiz təşkil edib.

İyun ayında ABŞ-da orta iş həftəsi ardıcıl üçüncü aydır ki, 34,3 saat olaraq qalıb.

□ Musavat.com

Pensiyalarla bağlı şad xəbər - artım olacaq

Dürüstləşmiş büdcədə əsas prioritet istiqamətlər təhlükəsizlik, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpasına yönəldilən xərclərdir. Bu, vacib məsələdir. Çünki Ermənistanla sülh müqaviləsi imzalanmayıb. Bu ölkəni müxtəlif yollarla şirnikləndirərək yenidən vəziyyəti gərginləşdirmək, sərhəddə pozuculuq etmək, sülh müqaviləsindən yayındırmaq istəyən qüvvələr var. Bu xüsusda Fransa prezidenti özünün şeytan ampuasında. Bölgədə Rusiya, ABŞ, Fransa və Avropa İttifaqı arasında gərginlik qalmaqdadır. Ona görə də Azərbaycan öz təhlükəsizliyinə böyük önəm verməlidir. Məhz dürüstləşmiş büdcənin də bir hissəsi hərbi və təhlükəsizlik xərclərinə yönəlib.

Bunu Teleqraf.com-a VI çağırış Milli Məclisin deputatı olmuş Musa Quliyev deyib.

O qeyd edib ki, dürüstləşmiş büdcənin digər bir qismi isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurd gedən işlərin daha da sürətləndirilməsi, miqyasının genişləndirilməsi və keçmiş məcburi köçkünlərin öz yerlərinə qayıtmasına istiqamətlənib.

"Ötən ilin sonunda büdcə layihəsi qəbul edilərkən bu ilin axırına 20 min keçmiş məcburi köçkünün geri qayıtması nəzərdə tutulurdusa, indi 25 min nəfərin öz yurd-yuvasına qayıdışı planlaşdırılır".

M.Quliyev Sosial Müdafiə Fondu ilə İşsizlikdən Müdafiə Fondunun büdcəsində olan artımlara da aydınlıq gətirib:

"Bu artımlar əməkhaqlarının yüksəlməsi ilə əlaqədardır. Ötən ilin sonunda ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqı 930 manat olmuşdu. Proqnozlaşdırıldı ki, bu ilin sonuna bu rəqəm 980 manata qədər yüksələcək. İlin birinci rübündə ölkənin sosial-iqtisadi inkişaf templərinin və meyillərinin təhlili göstərdi ki, ilin sonuna bu rəqəm 990 manat olacaq. Məhz 10 manatlıq artımdan irəli gələrək sığorta haqlarında da artım qeydə alınıb. Beləliklə, işsizlikdən Sığorta Fondunun gəlirləri ilə yanaşı, DSMF-nin gəlirlərində 0,4 faiz artım qeydə alınacaq. 190 milyon manat isə qeyri-büdcə sektorunda çalışanların sosial sığorta haqlarında artım olacaq. Bu artımın isə bir hissəsi dövlət büdcəsindən gələn transfertin azaldılmasına yönəldiləcək".

M.Quliyev bildirib ki, DSMF-nin maliyyə mənbələrindən biri də dövlət büdcəsi və yaxud Dövlət Neft Fondudur:

"DSMF-nin məqsədlərindən biri odur ki, getdikcə dövlət büdcəsindən edilən transfertləri azaltsın. Beləliklə, ancaq öz qazancları hesabına sosial müdafiə xərclərini təmin etsin. Ona görə də, 160 milyon manat yenidən büdcəyə qaytarılır. Yerdə qalan 30 milyon manatlıq artım isə pensiyaların cüzi də olsa artımı üçün nəzərdə tutulub. Gələn ildən isə pensiya və müavinətlərdə artım olacaq".

"Hadisələrin inkişafı bizim özümüzədən asılıdır" - DİM sədri

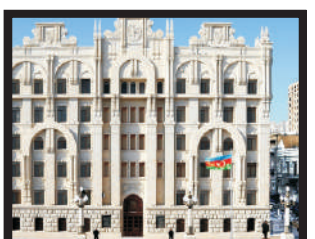

Hazırda biz özünü öyrətmə xüsusiyyətinə malik olan intellektin nümunəsini görürük - bu çat "GPT"-dir. Çat "GPT" XXI əsrdə hər bir savadlı insanın istifadə etdiyi

bir alətdir. Demək olar ki, bu gələcəkdən XXI əsrin insanlarına göndərilmiş bir səfirdir.

Modern.az xəbər verir ki, bunu Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) Direktor-

lar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə dördüncü "Yüksəliş" müsabiqəsinin yarımfina mərhələsinin açılış mərasimində söyləyib. "Hadisələrin bundan sonrakı inkişafı bizim özümüzədən asılıdır: ya biz süni intellektin sayəsində öz üzərimizdə çalışaraq daha da inkişaf edəcəyik, yaxud da süni intellekt tərəfindən idarə olunan, müstəqil və şüurlu şəxslərdə hər hansı bir fəaliyyət göstərməyi bacarmayan insanlara çevriləcəyik", - deyən Məleykə Abbaszadə bildirib.

Polis vətəndaşın evinə zərər vuran şirkətin söküntü işlərini dayandırır

Yasamal rayonu B.Şah-taxtinski küçəsində yaşayış evlərinə tikinti şirkətlərindən biri tərəfindən zərər vurulması ilə bağlı daxil olan məlumat üzrə araşdırma aparılır.

DİN-in Mətbuat Xidmətindən APA-ya bildirilib ki, iyulun 5-də saat 00:49 radələrində vətəndaş N.Nəcəfzadə DİN-in 102 Zəng Mərkəzinə ərazidə tikinti aparan MTK tərəfindən evlərdə yaşayış olduğu halda evlərin sökülməsi barədə məlumat verib. Məlumatla bağlı polis əməkdaşları həmin ünvanda razılıq olmadan bir neçə mənzilin divarlarına zərər vurulmasını müəyyən ediblər.

Vətəndaşın müraciəti əsasında söküntü işləri aparan şirkətin işləri dayandırılıb.

Faktla bağlı prosesual araşdırmalar davam etdirilir. Araşdırmanın nəticəsindən asılı olaraq əmələ hüquqi qiymət veriləcəkdir.

102 milyon manat güzəştli kredit verilib

Bu ilin I yarısında İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Sahibkarlığın İnkişafı Fondu 2744 layihənin maliyyələşdirilməsinə 102,7 milyon manat güzəştli kredit verib.

Bu barədə Modern.az-a Fondan bildirilib.

Məlumatla görə, verilmiş kreditlər hesabına 1556 yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 5-də Xocalı Hava Limanında olub.

“Azərbaycan Hava Yolları” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (AZAL) prezidenti Samir Rzaev, Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Elçin Yusubov dövlətimizin başçısına görülməli işlər barədə məlumat veriblər.

Prezident İlham Əliyev iyulun 5-də həmçinin Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetində görülməli işlərlə tanış olub.

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev ali təhsil ocağında görülməli işlərlə bağlı dövlətimizin başçısına məlumat verib.

Dünən Xankəndi şəhərində əsaslı təmir və bərpadan sonra “Qarabağ” hotelinin açılışı olub. Prezident İlham Əliyev açılışda iştirak edib.

Prezidentin İşlər müdiri Ramin Quluzadə dövlətimizin başçısına görülməli işlərlə bağlı məlumat verib.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev iyulun 5-də Xankəndi Konqres Mərkəzinin təməlini qoyub, Xankəndi şəhərində əsaslı təmir və bərpadan sonra “Palace” hotelinin açılışında iştirak edib.

Bundan əlavə, Prezident

Şuşada tarixi görüş - Qarabağ Bəyannaməsi qəbul olunacaq

Prezident İlham Əliyev qonaqları Şuşada qarşıladı, Xankəndidə, mədəniyyət paytaxtında bir sıra obyektlərin açılışını etdi

Şuşada “İsa bulağı” istirahət kompleksinin, Şuşa sutemizləyici qurğular kompleksinin, Şuşada Aşağı Gövhər Ağəmədinin bərpadan sonra açılışlarında iştirak edib.

Prezident həmçinin Şuşa şəhərində Dövlət Xidmətləri Mərkəzinin əsaslı təmirdən sonra açılışına qatılıb.

Qeyd edək ki, iyulun 6-da Şuşada keçiriləcək Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçıları arasında qeyri-rəsmi Zirvə görüşü ilə bağlı ölkə liderləri, rəsmiləri Şuşaya gəliblər.

Prezident İlham Əliyev iyulun 5-də Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömürəliyevə qəbul edib.

Kubançbek Ömürəliyev Prezident İlham Əliyevə Türk Dövlətləri

Təşkilatının dövlət başçıları arasında Şuşada qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün keçirilməsi təşəbbüsünə və bu tədbirə dəvətə görə təşəkkürünü bildirib. Zirvə görüşünün əhəmiyyətinə toxunan Baş katib Türk Dövlətləri Təşkilatının yalnız rəsmi deyil, eyni zamanda, qeyri-rəsmi Zirvə toplantısını da ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın və tərəfdaşlığın daha da dərinləşməsinə xidmət göstərən amil kimi qiymətləndirib. Zirvə toplantısının nəqliyyat, əlaqələr, iqlim dəyişikliyi kimi çox vacib mövzularda həsr olunduğunu və bu məsələlər üzrə türk dövlətləri arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib. O, nəqliyyat və əlaqələr sahələrində çoxtərəfli əməkdaşlığın önəminə toxundu və bunun Türk dünyasının güclənməsinə əməli töhfə verəcəyi

nə əminliyini bildirib. Kubançbek Ömürəliyev bu xüsusda Orta Dəhlizin əhəmiyyətini vurğulayıb. Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi qəbul olunacaq Qarabağ Bəyannaməsinin təşkilatın inkişafı və qarşıda duran məqsədlərin həyata keçirilməsi baxımından önəmini qeyd etdi və bunu tarixi bəyanat kimi dəyərləndirib. O, həmçinin Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səhvi əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində də yeni təşəbbüslərlə çıxış etməsinin əlverişli olduğunu və çox müsbət qiymətləndirildiyini deyib. Təşkilatın katibliyinin strukturunun yenilənməsi, ştat vahidinin artırılmasına və quruma göstərilən maliyyə dəstəyinə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın xarici siyasətinin ən prioritet istiqamətlərindən birinin Türk dünyası olduğunu qeyd edib və Azərbaycan Milli Məclisində andıçmə mərasimində çıxış zamanı Türk dünyasının bizim ailəmiz olması barədə bəyanatını bir daha xatırladı.

Prezident İlham Əliyev təşkilat üzv dövlətlərin dövlət və hökumət başçıları ilə təşkilatın gündəliyində duran məsələlərlə bağlı ətraflı müzakirələr aparacağına və bu Zirvə görüşünün təşkilat çərçivəsində tərəfdaşlığın daha da dərinləşməsinə xidmət edəcəyinə əminliyini bildirib, qeyri-rəsmi Zirvə toplantısının müntəzəm xarakter daşıyaacağına ümidvar olduğunu deyib.

Dövlətimizin başçısı Naxçıvan Sazişinin imzalanmasından

etibarən Türk Dövlətləri Təşkilatının uğurlu inkişaf yolu keçdiyini və hazırda onun dünyada böyük nüfuzla malik beynəlxalq təşkilatlardan biri olduğunu vurğulayıb.

Azərbaycan Prezidenti dövlət və hökumət başçıları arasında iştirakı ilə imzalanacaq Qarabağ Bəyannaməsinin tarixi xarakter daşdığını və bunun əməkdaşlığımızın müxtəlif sahələrdə inkişafına ciddi təkan verəcəyinə əminliyini bildirib.

Baş katib COP29 münasibətilə dövlətimizin başçısına bir daha təbriklərini çatdırıb.

Təbriklərə görə minnətdarlığını bildiren Prezident İlham Əliyev COP29 çərçivəsində Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin iqlim dəyişikliyi məsələlərinə dair müxtəlif təşəbbüslərlə çıxış etməsinin və birgə

tədbirlərin keçirilməsinin önəminə toxunub.

Prezident İlham Əliyev həmçinin iyulun 5-də Şuşada Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatarı, daha sonra Türkiyə Respublikasının xarici işlər naziri Hakan Fidanı qəbul edib.

Mediada Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iyulun 6-da Şuşada keçiriləcək Türk Dövlətləri Təşkilatının dövlət başçıları arasında qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə iştirak etməyəcəyi barədə məlumat yayılıb.

APA-nın rəsmi dairələrindən əldə etdiyi məlumata görə, iyulun 3-4-də Astanada Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə toplantısı çərçivəsində Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin söhbəti zamanı cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan iyulun 6-da Almaniya-da futbol üzrə Avropa çempionatının 1/4 mərhələsində Türkiyə millisinin Niderland yığması ilə qarşılaşacağını və Almaniya-da milli komandanı dəstəkləmək imkanını nəzərdən keçirdiyini bildirib. Belə bir təklif səslənib ki, Türkiyə Prezidenti günün birinci yarısı Şuşada tədbirdə iştirak etsin, sonra isə Almaniya-yə yollansın. Lakin Prezident İlham Əliyev Türkiyə millisinin 1/4 mərhələyə yüksəlməsinin önəmini, habelə Türkiyə fut-

2024 başlayandan bu ilin sülh ili olacağına dair xeyli fikirlər səsləndirilib. Hətta Azərbaycanda baş tutacaq COP29-dək - yəni noyabr ayınadək ən azı çərçivə sazişinin imzalanacağına ümidlər bəslənir. Ancaq artıq iyul ayıdır, ortada isə konkret nəticə yoxdur. Düzdür, nikbin açıqlamalar verilir, ancaq Ermənistan əsas şərti - Konstitusiyaya dəyişikliyi etməyi, Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddiaları aradan qaldırmağı icra etmək niyyətində deyil.

Maraqlıdır ki, belə bir vaxtda Ermənistanın xarici işlər naziri deyib ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında kommunikasiyaların açılması regiona daha çox sülh gətirəcək. Bunu Ararat Mirzoyan həmkarı İliya Darçiaşvili ilə birgə mətbuata açıqlamasında deyib. Mirzoyan kommunikasiyaların bərpasının Ermənistanla yanaşı, digər region ölkələrinin iqtisadiyyatını dəstəkləyəcəyini əlavə edib. "Əgər bir ay intensiv işləsək, bu prosesi tamamlaya və Azərbaycanla vacib razılaşmanı imzalaya bilərik", - Mirzoyan qeyd edib. O, habelə deyib ki, Ermənistan Türkiyə ilə diplomatik münasibətlərin bərpasına hazırdır. Bu arada Gürcüstanın xarici işlər naziri İliya Darçiaşvili də deyib ki, Tiflis Azərbaycanla Ermənistan arasında dialoqa töhfə verməyə hazırdır: "Gürcüstan Cənubi Qafqazda sabitliyi və sülh şəraitində birgə yaşayışı qətiyyətlə dəstəkləyir. Biz Ermənistan və Azərbaycan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası prosesinə başlamaqla bağlı sülh yolu ilə əldə edilmiş tarixi qərarı alqışlayırıq. Ümid edirik ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişi prosesi müsbət dinamikanı saxlayacaq", - Darçiaşvili deyib. Ancaq ortada yenə erməni kələyi var - Mirzoyan növbəti dəfə Azərbaycana böhtan atıb, iddia edib ki, guya rəsmi Bakı süni əngəllər törədir, yeni şərtlər qoyur.

"Sülh müqaviləsinin imzalanmasında Ermənistan tərəfindən gecikmə yoxdur". Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan ABŞ senatoru Rocer Uikerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin üzvləri ilə birgə mətbuat konfransında bildirib. "Biz bunu imzalamağa hazırıq, deyə bilirik ki, top Azərbaycan tərəfindədir", - deyə Simonyan qeyd edib.

Göründüyü kimi, erməni rəsmilər dezinformasiyalara və destruktiv fəaliyyətə üstünlük verməklə prosesi uzadırlar.

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Ermənistan konstitusiyası və normativ-hüquqi aktları dəyişdirilməyə, ərazi iddiaları ilə bağlı müddəalar ortadan qaldırılmasa, sülh müqaviləsinin imzalanması mümkün deyil.

Hətta Paşinyan da anlamağa başlayıb ki, qanunvericilik dəyişməlidir.

Ermənistanın baş naziri

Sülh ümidləri, Tiflis variantı və ... - COP29-dək sülh olmasa...

Rəsmi İrəvanın destruktiv fəaliyyəti prosesi tormozlaya bilər; Paşinyan özü də ölkəsinə yeni konstitusiyaya lazım olduğunu etiraf edir, amma...

Nikol Paşinyan ölkənin yeni Konstitusiyaya ehtiyacı olduğunu bildirib. Report Ermənistan KİV-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə baş nazirin ölkənin Konstitusiyaya Günü münasibətilə müraciətində deyilir. "Hazırkı konstitusiyaya vətəndaşlar arasında ciddi sosial-psixoloji gərginlik yaranır. Məlum şəraitə görə, bu gün Ermənistan vətəndaşları mövcud konstitusiyaya hakim elitənin yaratdığı və həyata keçirdiyi sənəd kimi baxırlar", - baş nazir bildirib. Baş nazir qeyd edib ki, əsas problem təkcə konstitusiyada yazılanlarda deyil, həm də onun necə qəbul edildiyindədir. Onun sözlərinə görə, Ermənistan xalqın özününkü hesab edəcəyi, dövlət və onunla münasibətlər haqqında fikirlərini əks etdirən yeni konstitusiyaya lazımdır: "Bizə xalqla - onun yaradıcısı ilə ayrılmaz şəkildə bağlı olacaq yeni konstitusiyaya lazımdır". N.Paşinyan, həmçinin qeyd edib ki, yeni konstitusiyaya məsələsi tez-tez spekulasiyaya predmetinə çevrilir. Buna baxmayaraq, baş nazir vurğulayıb ki, ölkədə institusional, psixoloji və fiziki sabitliyin möhkəmləndirilməsi istiqamətində işi davam etdirmək lazımdır. Baş nazir "real Ermənistan" xalqının maraqlarını diqqət mərkəzində saxlamağa çağırıb. O bildirib ki, məhz həmin xalq beynəlxalq birlik çərçivəsində tanınmış ərazidə azadlığı, firavanlığı və təhlükəsizliyi təmin etmək üçün Ermənistan Respublikasını yaradıb. Bütün bunlardan sonra revanşçı qırğınlar niyə nağıl danışılar, məlum məsələdir, sifariş belədir.

Bakının bütün şərtləri

haqlıdır və təbiidir. Sadəcə, Ermənistan bu vacib addımları atmalıdır. Niyə boyun qaçırsınız? Bu halda Tiflisə dialoqun əhəmiyyəti qalır mı? Belə bir şəraitdə COP29-dək sülh sazişi imzalamaq inandırıcı görünür mü? Əgər baş tutmasa nə ola bilər?

Deputat, Milli Məclisin Təhlükəsizlik, müdafiə və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Gürcüstan daima Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin həllində vasitəçi olmaq istəyir və münasibətlərinin sülh müqaviləsi bağlaya biləcəklərinə ümidlidir: "Gürcüstan tərəfi düşünür ki gələcəyimiz dinc və sabit olmalıdır və Cənubi Qafqazın hər üç ölkəsi regional məsələləri özləri həll etməlidir...Təbii ki gələcəkdə Gürcüstanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı atılacaq addımlarda da Azərbaycanı ən mühüm vasitəçi görürük..."

A.Nağıyev qeyd etdi ki, Ermənistanın özü üçün ən böyük problemi konstitusiyaya ilə bağlı referendumu keçirməkdir: "Bilirlər ki, revanşistlər öz tərəfdarları ilə buna imkan verməməyə çalışırlar. Hökumət hətta Qarabağdan gələnləri elə kəndlərdə yerləşdirirlər ki sülhə mane olmasınlar. Təəssüf ki, Ermənistanın daxili və xarici siyasəti müstəqil deyil havadar ölkələrdən asılıdır. Ancaq istər Astanada keçirilən görüşlər, istər Şuşa görüşündən gözləntilər göstərir ki, sülhün imzalanması mümkündür və labüddür. Ermənilərin istəyi ilə deyil beynəlxalq normalalarla olmalıdır. COP 29-dək buna imkan var... Sadəcə bey-

nəlxalq təzyiqlər də olmalıdır".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağının sözlərinə görə, Azərbaycan sülh prosesi üçün uyğun hesab etdiyi şəraiti yaradıb, hər şey bizim istəklərimizə uyğun məcrada davam edir: "Ermənistan vasitəçilərin olmasını, kimlərinsə əldə olunacaq sülh razılaşmasına təminat verməsini, qarantorluq etməsini istəyirdi. Biz bu formulu rədd etdik, vasitəçisiz danışıqları təmin etdik. Eyni zamanda kənar müdaxilə olmadan delimitasiya prosesi başladıq. Bunlar hamısı proseslərin nəzarətimizdə olduğunu, narahatlığa əsas olmadığını göstərir. Ermənistan rəhbərliyi müəyyən etdiyimizi "Yol xəritəsi"ne uyğun davranır, amma müəyyən məqamlarda öz əməllərində manevr etməyə, "cızıqdan kənara çıxmağa" cəhd göstərir. Gah deyirlər ki, kommunikasiyaları açaq, sonra sülh müqaviləsi imzalayaq, gah konstitusiyada dəyişikliklərdən yayınmağa çalışırlar. İndi də Paşinyan deyir ki, dəyişmək yox, yeni konstitusiyaya qəbul etmək lazımdır. Bunlar da həmin "əsas manevrdir" mövqeyindən irəli gəlir. Bu manevrlərlə vaxtı uzatmaq olar, hədəfdən yayınmaq mümkün deyil, ermənilər sülhü imzalayacaqlar, qaça bilməyəcəklər".

A.Nağıyev bildirdi ki, sülhlə bağlı dəqiq vaxt göstərmək çətindir: "Sülh müqaviləsi həm Azərbaycanın mövqeyindən, həm də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı qərardan asılıdır. Azərbaycan müqaviləni imzalamağa hazırdır. Böyük dövlətlər, o cümlədən ABŞ, Çin dəhlizin işə düşməsinə

maraqlı olduqlarını gizlətmir. Rusiya tərəddüd edir, amma mane olmaq gücündə deyil. Ona görə də ilin sonuna qədər sülh sənədinin imzalanması mümkündür. Baş tutmasa, proses davam edəcək. Başqa yol yoxdur".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə qeyd etdi ki, Azərbaycan prezidenti cənab İlham Əliyev regionda sülh və təhlükəsizliyin təmini istiqamətində mühüm siyasət aparır: "Məhz Ermənistan beş prinsipdən ibarət təklifləri paketini Azərbaycan verib. Rəsmi Bakı müharibədən dərhal sonra sülh müqaviləsinin bağlanması üçün əməli addımlar atır. İkitərəfli danışıqların aparılması da cənab prezident İlham Əliyevin təklifidir və bu istiqamətdə çox irəliləyiş əldə edilib. Ermənistan rəhbərliyi manipulyasiya edib, iki başlı açıqlamalar verir. İki ölkə arasında delimitasiya və demarkasiya komissiyası işləyir. Zəngəzur istiqamətində işlər həyata keçiriləcək. Göründüyü kimi Azərbaycanın təkliflərini qəbul edəcəksə, rəsmi Yerevan bir o qədər sülhə yaxınlaşacaq. Azərbaycan və COP29 kimi baza prinsipləri üzərində Çərçivə sazişinin

imzalanmasında maraqlıdır. Sülh müqaviləsi isə, cənab prezident də bunu Ermənistan konstitusiyaya dəyişəndən sonra mümkün olacağına vurğulayıb. Çünki sülh müqaviləsi qanunvericiliyə uyğun olmalıdır. Ermənistan konstitusiyası Azərbaycan qarşı ərazi iddialarından ibarətdir. Çərçivə sazişi imzalandıqdan sonra nəqliyyat və kommunikasiya əlaqələrinin bərpası mümkün ola bilər. Ermənistan ilk növbədə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına getməlidir. Artıq ABŞ da bu yolun açılmasına dəstək verir".

M.Əsədullazadə bildirdi ki, əgər Ermənistan rəhbərliyi çərçivə və sülh müqaviləsindən yayınsa, iqtisadi blokada qalacaq: "Regional təhlükəsizliyi təhdid edən dövlət olacaq. Nəticədə Ermənistan da siyasi xaos baş verəcək və Paşinyan hakimiyyətdən devrilə bilər. Ermənistanın rifahı Azərbaycan və Türkiyə ilə normallaşma prosesindən keçir. Azərbaycan öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirib. Ermənistanın dövlət kimi mövcudluğu sual altına düşə bilər".

□ E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

Trump ABŞ-ı NATO-dan çıxaracağı ilə hədələyib

2018-ci ildə ABŞ prezidenti olmuş respublikaçı Donald Trump ölkəsini NATO-dan çıxarmaqla hədələyib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə sammit iştirakçıları arasında olan mənbələrdən informasiya alan "Financial Times" (FT) yazıb.

Onların xəbərlərinə görə, bu hadisə "ittifaq tarixində dönüş nöqtəsi" olub. Belə ki, Trump müttəfiqlərini ABŞ-a qarşı vicdansızlıqda ittiham edib. ABŞ-ın keçmiş prezidenti bildirdi ki, NATO ölkələri müdafiə xərclərini artırmırsa, Amerika Şimali Atlantika Alyansını tərk edəcək. O, həmçinin NATO-nun Avropadan olan üzvlərini alyansa daha çox pul ayırmağa (ÜDM-in 2%-i) çağırıb.

Sammit zamanı Trump Almaniya rəhbərliyinin miqrasiya siyasətinin mənfi nəticələrini də diqqətə çatdırıb.

□ Musavat.com

MDB PA missiyası Azərbaycanda seçkiləri müşahidə edəcək

Müstəqil Dövlətlər Birliyi Parlamentlərarası Assambleyasının müşahidə missiyası Azərbaycanda sentyabrın 1-də keçiriləcək növbədənəkar parlament seçkilərini müşahidə edəcək.

Bu barədə APA-ya qurumun katibliyindən bildirilib.

Qeyd edilib ki, Assambleyanın sədri, Rusiya Federasiya Şurasının rəhbəri Valentina Matviyenko-nun ünvanına Azərbaycan Milli Məclisinin sədri Sahibə Qafarovanın adından bununla bağlı məktub göndərilib. Məktubda qurumun müşahidə missiyası ölkəmizdə təşkil olunacaq səsvermə prosesini müşahidə etməyə dəvət olunub.

MDB Parlamentlərarası Assambleyasının Katibliyindən bildirilib ki, formalaşdırılacaq müşahidə missiyasının tərkibinə üzv dövlətlərin ali qanunverici orqanlarının rəsmi şəxsləri və bu təşkilatın tərkibindəki Beynəlxalq Demokratiyanın İnkişafının Monitoringi İnstitutunun ekspertləri daxil ediləcək.

Azərbaycan dünya nəhənglərinin marağında - Prezidentin ŞƏT+ görüşündə verdiyi mesajlar

Deputat: "Azərbaycanın unikalılığı ondadır ki, həm Şərq-Qərb, həm də Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin reallaşdırılmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bir ölkədir"

"Azərbaycan həmçinin Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafında mühüm rol oynayır". Bu fikri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyulun 4-də Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində keçirilən "ŞƏT plus" formatında görüşdə çıxışında deyib. Dövlətimizin başçısı bildirib: "Şimal-Cənub dəhlizinin Azərbaycan seqmentinin dəmir yolu və avtomobil infrastrukturunu hazırdır və uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırda biz dəmir yolu daşımalarının həcmi- nin ildə 15 milyon tona qədər artırılması üzərində işləyirik, sonradan zərurət yaranarsa, bu rəqəm 30 milyon tona çatdırılacaq".

Mövzunu şərh edən deputat Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a bildirib ki, sovet ittifaqının dağılmasından sonra ikiqütblü dünyanı təqəütblü dünya əvəz etdi. ABŞ dünyanın yeganə fəvqəldövləti kimi beynəlxalq arenada özünü göstərməyə başladı. Bu isə istər-istəməz beynəlxalq münasibətlər sistemine, beynəlxalq koordinatlar sistemine, beynəlxalq birgə yaşayış qaydalarına, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə artıq əlahiddə yanaşmalarda özünü göstərməyə başladı. Bir heqemonluq tendensiyası diqqətdən yayınmadı. Təsir isə əks təsire bərabərdir və belə olan vəziyyətdə artıq

ikiqütblü dünyadan təqəütblü dünyaya keçid və təqəütblü dünyanın isə çoxqütblü dünya ilə əvəz edilməsi labüd bir proses idi və o da bu gün baş ver-məkdədir. Bu gün tam məsulyyətlə söyləmək olar ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı dünyanın yeni güc mərkəzi kimi formalaşdırmaqdadır. Bunun üçün çox ciddi iqtisadi, siyasi, hərbi, insani resursları var: "Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına daxil olan ölkələrin əhalisinin ümumi sayı 3,5 milyard nəfəri ötüb keçib. İndi də Belarus ŞƏT-in Astana-da keçirilən zirvə görüşündə bu siyahıya daxil oldu. Gördüyünüz kimi bu təşkilatın əhali resursları da artır. Eyni zamanda nəzərə alsaq ki, ŞƏT-ə üzv ölkələ-

rin dünyanın ümumi daxili məhsulunda payı dördüdə bir təşkil edir, bu, çox yüksək nəticədir. Ona görə də əslində bu gün Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv olan dövlətlər qlobal cənubun tərkib hissəsidir. Bu gün artıq qlobal cənub deyilən bir məfhum formalaşmış və bu nəticə etibarilə Qərbin yeritdiyi siyasətlə razılaşmayan qüvvələrin cəmləşdiyi bir məkan kimi də beynəlxalq aləmdə özünü göstərməkdədir. Azərbaycan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvü deyil, lakin bu təşkilatın strateji maraqları çərçivəsində atdığı addımlar ilə Azərbaycanın atdığı addımlar bir çox hallarda üst-üstə düşür. Bu səbəbdən də Azərbaycanı 2016-cı ildən Şan-

manı söyləmişdi ki, Prezident İlham Əliyev Çin xalqının köhnə dostudur. Köhnə dost ən etibarlı dost deyilir. Artıq ikinci dəfə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının zirvə görüşünə dəvət aldı: "Azərbaycanın hansı parametrlər baxımından Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı üçün cəzbedici əmsalı yüksəkdir? İlk növbədə onunla bağlıdır ki, bu gün dünyada nəqliyyat dəhlizləri məsələsinin reallaşdırılması çox böyük aktualıq kəsb edən məsələyə çevrilib. Azərbaycanın unikalılığı ondadır ki, Azərbaycan həm Şərq-Qərb, həm də Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin reallaşdırılma-

sında müstəsna əhəmiyyət kəsb edən bir ölkədir və bu prosesə çox ciddi töhfələr verən dövlətdir. Bu reallığı ŞƏT-ə üzv dövlətlər qəbul edirlər. Bu baxımdan Azərbaycan onlar üçün olduqca maraqlı bir tərəfdaşdır. Təsədüfi deyildir ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı plus formatında keçirilən görüşdə Azərbaycan lideri İlham Əliyev məhz bu prizmadan çıxış edərək vurğuladı ki, Azərbaycan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin Azərbaycan seqmentində üzərinə götürdüyü vəzifələri tam icra edib, bizim nəqliyyat sektorunda və bizim logistik baxımdan bütün işlərimiz hazır vəziyyətdədir. Cənab Prezident qeyd elədi ki, Bakı-Ələt beynəlxalq dəniz limanının ötürücülük qabiliyyəti 15 milyon tondur və biz onu 25 milyon tona qədər artırmaq niyyətindəyik. Eyni zamanda vurğuladı ki, Azərbaycan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi kontekstində dəmiryolu yükdaşımalarının həcmi- ni ilkin olaraq 15 milyon tona, sonra 30 milyon tona qədər yüksəltmək potensialına malikdir. Bu istiqamətdə işlər gedir. Doğrudan da Azərbaycanın xüsusilə son 20 il ərzində nəqliyyat-logistika imkanları kifayət qədər genişlə-nib. Bu illər ərzində Azərbaycan 19 min kilo-

metrdən çox avtomobil yolu, 1400 km.-dən çox dəmiryol xətti istifadəyə verib. İndi isə işğaldan azad olunmuş Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda min kilometrərlə avtomobil yolu, yüz kilometrərlə dəmiryolu xətti çəkil-məkdədir. Bu gün Azərbaycanın dəniz donanmasında gəmilərin sayı 60-dan çoxdur. Azərbaycanın hava li-manında 18 təyyarəsi var. Bütün bu məqamları Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının üzvü olan dövlətlər görürlər və bu gün dünyanın ən mühüm strateji əhəmiyyətli nəqliyyat dəhlizi Çin dəhlizidir ki, Azərbaycan da bu dəhliz çərçivəsində çox strateji yönümlü addımlar atır. Xüsusilə də Transxəzər nəqliyyat dəhlizinin işlək vəziyyətdə ol-ması - yəni söhbət Orta dəhlizdən gedir və Azərbaycanın bu prosesə böyük töhfələr verməsi də təbii ki, onun cəlbədicilik əmsalını kifayət qədər yüksək edir".

E.Nəsirov hesab edir ki, bütün bu məqamları nəzərə alıqda Azərbaycanla Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı arasında əlaqələrin inkişafı məntiqlidir. Təsədüfi deyil ki, Qazaxıstan prezidenti və Çin lideri Azərbaycanın bu təşkilata tam hüquqlu üzvlüyü məsələsinə dəstəklədiklərini bəyan ediblər.

✎ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzi Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh razılaşması istiqamətində müsbət dinamikanı nəzərə alaraq, bu barədə ictimai rəyi öyrənmək məqsədilə əhali arasında sorğular keçirib.

Mərkəzdən verilən məlumata görə, 2024-cü ilin iyun ayında keçirilmiş sorğunun nəticələrinə əsasən, "Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasını dəstəkləyirsinizmi?" sualına respondentlərin 83.8%-i "bəli, dəstəkləyirəm", 13.5%-i "xeyr, dəstəkləmirəm" cavabını verib. 2.7%-i bu suala rəyini bildirməkdə çətinlik çəkib.

Sorğunun nəticələri Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinə cəmiyyətdə geniş dəstəyin olduğunu göstərir. Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin bu mövzuda keçirdiyi əvvəlki sorğuların nəticələri də cəmiyyətdə sülh müqaviləsinin imzalanmasına münasibətdə müsbət tendensiyanın olduğunu deməyə əsas verir.

Sorğular 2024-cü ilin 10 iyun - 22 iyun tarixlərində, ya-

Azərbaycanlıların 84 faizi sülh deyir, ermənilərin 75 faizi nifrət püskürür - real faktlar

Ekspert: "Erməni cəmiyyətinin böyük hissəsinin bu ovqatda olması əslində Ermənistanın faciəsidir"

əminlik intervalında 3% təşkil edir.

May ayında Ermənistan-da keçirilmiş sorğuda isə ermənilərin böyük əksəriyyəti sülhə qarşı çıxmışdılar. GAL-LUP-un keçirdiyi sorğudan məlum olub ki, ermənilərin 75 faizindən çoxu sülhə qarşı çıxıb, bildiriblər ki, azərbaycanlılarla birgə yaşamaq istəmirlər.

Bu faktlar bir daha Ermənistan dövlətinin, xalqının

azad etdikdən sonra Ermənistanla sülh şəraitində yaşamaq niyyətini ortaya qoyur və cəmiyyət də bu mövqedədir. Lakin Ermənistan və erməni cəmiyyəti tamamilə haqsız və əsassız olaraq Azərbaycanla sülhə qarşıdır: "Çünki Azərbaycan Ermənistanın ərazilərini işğal etməyib, erməni əhalisinə qarşı heç bir soyqırımı, heç bir qətləmin aktı həyata keçirməyib. Azərbaycan öz ərazisini separatçı ermənilərdən

zəhərləyib, onlarda Azərbaycana qarşı qatı düşmənçilik hissi formalaşdırıblar. Hər bir erməni körpəsi azərbaycanlılara qarşı xüsusi nifrətlə böyüdülmüş. Zamanında erməni cəmiyyətinə səpilməmiş bu cür nifrət toxumları hələ də onları sülhə deyil, qarşıdurmaya yönəldir. Paşinyan hökuməti də erməni cəmiyyətindəki nifrəti aradan qaldırmaq istiqamətində bu illər ərzində iş aparmayıb".

Seçkiyə qoşulanları təhqir edənlər - qanun məsuliyyət yaradır

Hüquqşünasdan xəbərdarlıq:

"Seçkidə iştirak edən şəxslərə və siyasi partiyalara qarşı təhqirə və böhtana yol verilməsi halları qeydə alınarsa..."

Artıq 1 həftədir ki, seçki prosesinə start verilib. Mahiyyətə tamamilə yeni dövr seçkisi, əvvəlkilərdən ciddi fərqlənəcək, ərazi bütövlüyünü, suverenliyini bərpa etmiş Azərbaycan üçün tarixi bir seçkidir. Bu prosesdən kənarda qalmaq siyasi təşkilatların aktivinə qarşı ləkə kimi yazıla bilər.

Artıq müstəqil namizədlər sənədlərini MSK-ya təqdim edir, siyasi qurumlar namizədlərini müəyyənləşdirir və s. Bir kiçik qrip isə seçkiyə qatılanları yenə də təhqir etmək, aşağılamaq yansıma girişib. Milli Şura birmənalı olaraq bu xətti seçib. Seçki prosesini bu şəkildə qoralamaq, seçkiyə qatılan siyasi təşkilatları təhqir etmək məsuliyyət yarada bilərmi? Qanun nə deyir?

Demokratiya Və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qenizadə "Yeni Müsavat"a öncə bildirdi ki, özündə güc, təpər hiss edən partiya seçkilərdə iştirak etməlidir və mübarizəni sivil yolla aparmalıdır: "Parlamentin buraxılmasını Milli Şura heç bir hüquqa sığmayan formada davranaraq Milli Məclisin buraxılmasını sual altına alır. Halbuki, Milli Məclisin buraxılması konstitusiyaya tamamilə uyğun şəkildə həyata keçirilib. Milli Şuradakı şəxslər, seçkidə uduzacaqlarını, güclərinin olmadığını əvvəlcədən hiss eləyən partiyalar seçkiyə qatılmaqdan imtina etməklə müxtəlif bəhanələr ortaya atırlar, seçki prosesini, seçkiyə qatılanları hədəfə alaraq hüquqa zidd mövqe ortaya qoyurlar. Bu yol düzgün yol deyil və heç bir partiyayı və heç bir siyasətçini irəli apara bilməz. Seçkidə iştirak eləyən siyasi partiyaları, siyasətçiləri, müstəqil şəxsləri, tanınmış ictimai-siyasi xadimləri seçkidə iştirak etdikləri üçün təhqir etmək, aşağılamaq, seçkini indidən şübhə altına almaq əslində hüquqların pozulmasıdır, qanun pozuntusudur. Hər hansı namizədə və siyasi partiya qarşı tənqid ola bilər, amma təhqir və böhtana yol verilirərsə şübhə ki, bu hüquqi məsuliyyət yaradacaq. İstər seçki dövrü olsun, istər seçkilər olmayan dövrdə təhqir və böhtan hüquqi məsuliyyət yaradır".

Ç.Qenizadə qeyd etdi ki, kimlərsə seçki kampaniyası dövründə seçkidə iştirak edən şəxslərə və siyasi partiyalara qarşı təhqirə və böhtana yol verməsi halları qeydə alınacaqsa yəqin ki, müvafiq orqanlar qanunun dili ilə həmin şəxslərlə danışmalı olacaq: "Heç kim düşünməsin ki, təhqir və böhtana, başqasının şərəf və ləyaqətini aşağılayan hərəkətlərə yol verəcək, ancaq məsuliyyətdən uzaq dayanacaq.

Seçkidə iştirak edən namizəd və ya siyasi partiya təhqirə və böhtana məruz qalması ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarına, məhkəməyə müraciət etmək hüququna malikdir. Kimlərsə qanunsuzluqla üzleşərsə bu hüquqlarından istifadə edə bilərlər".

Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

şı 18 və yuxarı olan 1152 respondent arasında kompüter dəstəklili şəxsi (üz-üzə) müsahibə üsulundan istifadə olunmaqla keçirilib. Nümunənin seçilməsində ehtimalı seçmənin çoxpilləli stratifikasiya üsulundan istifadə olunub. Seçmə çərçivəsi respondentlərin gender balans, təhsil səviyyəsi və yaş bölgüsü rəsmi statistik məlumatlara uyğun olaraq müəyyən edilib. Sorğular ölkənin 12 iqtisadi rayonunu (Şərqi Zəngəzur və Naxçıvan istisna olmaqla) əhatə edib.

Həmçinin, sorğularda anonimlik təmin olunub. Respondentlər sorğunun könüllü əsasda aparıldığı və nəticələrin yalnız ümumiləşdirilmiş formada istifadə olunacağı barədə zəruri məlumatlar verilib. Əhatə olunan respondent sayına əsasən, nəticələrin xəta əmsali 95%

mahiyyətini ortaya qoyur. Belə bir mühitdə ermənilərlə normal qonşuluq mümkün olacaqmı?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, cəmiyyətin sülhə münasibəti ikinci Qarabağ müharibəsi və ondan sonra baş verən proseslərlə əlaqədardır. İkinci Qarabağ müharibəsinə qədər Azərbaycan cəmiyyətində Ermənistanla münasibətdə xüsusi qəzəb var idi. Çünki Azərbaycanın torpaqlarını Ermənistan işğalında saxlayırdı. Xocalı soyqırımını, Daşaltı, Qaradağlı, Başlıbel, Ağdaban və digər kənd və qəsəbələrində ermənilərin dinc əhaliyə qarşı həyata keçirdikləri qətləmlər təbii ki, Azərbaycan cəmiyyətində ermənilərə, Ermənistanla qəzəb yaratmalı idi. Bütün bunlara baxmayaraq Azərbaycan öz ərazilərini

və Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalından beynəlxalq qanunlara əsaslanaraq azad edib. Bu zaman da heç bir mülki erməni öldürülməyib. Qarabağdakı erməni əhalini Azərbaycan dövləti köçürməyib, onlara heç bir təzyiq olmayıb. Onlar özləri Azərbaycan vətəndaşı kimi yaşamaq istəmədiklərini əsas gətirərək könüllü şəkildə köçüblər və-təndəşliyi qəbul etdikləri Ermənistanla. Bütün bunlar ortada olduğu bir vaxtda Ermənistan cəmiyyətinin Azərbaycanla qəzəbi, Azərbaycanla sülhə qarşı olması sadəcə olaraq milli düşmənçilik əhval-ruhiyyəsinin ermənilərin qanına hopması ilə əlaqədardır. Ermənistan cəmiyyətinin beynləri uzun illər ərzində zəhərlənib, onların beynini uzun illər Qarabağda və Ermənistanda "at oynadan" terrorçu revanşist, faşist təfəkkürlü qüvvələr

Ekspert qeyd etdi ki, erməni cəmiyyətinin böyük hissəsinin bu ovqatda olması əslində Ermənistanın faciəsidir: "Ermənilər nəticə çıxarmaq hissini sanki itiriblər. Bu onların bədbəxtliyidir. Azərbaycan cəmiyyəti isə bu gün özünə, dövlətinə, dövlətinin liderinə inanan və nifrət hissi ilə yaşamayan cəmiyyətdir. Bizim cəmiyyəti erməni cəmiyyətindən fərqləndirən budur. Ona görə də bizim cəmiyyət indiyə qədər olanlara rəğmən Ermənistanla sülh tərəfdarıdır. Ermənilərlə birgə yaşayışa qarşı deyil. Ancaq o da məlumdur ki, birgə yaşayış üçün, sülh üçün, əməkdaşlıq, normal qonşuluq münasibətləri üçün hər iki tərəfin istəyi lazımdır. Bir tərəfin istəyi ilə bu məsələlərə nail olmaq asan deyil".

İyulun 5-də İranda prezident seçkilərinin ikinci turu baş tutub.

Xatırladaq ki, seçkilərin ikinci turunda prezidentlik uğrunda iki namizəd - azərbaycanlı, sabiq səhiyyə naziri Məsud Pezeşkian və Səid Cəlili mübarizə aparıb.

Məsud Pezeşkian birinci turda 42,5%, İran liderinin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasında-kı nümayəndəsi Səid Cəlili isə 38,6 faiz səs toplayıb. Digər iki namizəd - parlamentin spikeri Məhəmməd Bağər Qalibaf və keçmiş ədliyyə naziri Mustafa Pürməhəmmədi 14 faizdən çox səs yığa bilməyib. Beləliklə, birinci tura seçicilərin cəmi 40 faizi gedib ki, bu rekord aşağı göstərici ölkənin dini istəblşmənin narahatlığına səbəb olub.

Ali dini lider Əli Xamenei iyulun 3-də etiraf edib ki, seçici fəallığı gözənilən kimi olmayıb, ancaq o, seçici marağının olmamasının İran rəhbərliyinin qeyri-populyarlığını göstərdiyini danıb, səsverməni "çox vacib" adlandırıb.

"İslamı və islam respublikasını, ölkənin inkişafını sevmələri bunu seçkidə iştirakla göstərməlidirlər", - 85 yaşlı Xamenei söyləyib.

Siyasi şərhçilər bildirir ki, bu seçki Xameneinin yaşı baxımından əhəmiyyətlidir. Seçkinin qalibinin növbəti ali dini liderin seçimdə potensial roluna ola bilər.

İranın "Şənaxt" analitik mərkəzinin ikinci tur ərəfəsində keçirdiyi sorğunun nəticələrinə görə, respondentlərin 52 faizi Pezeşkiana, 48 faizi isə Cəliyə səs verəcəklərini bildirib.

Beləliklə, yerli vaxtla səhər saat 08-dən İranda prezident seçkilərinin ikinci turu başlayıb. Seçkinin axşam saat 18:00-dək davam edəcəyi deyilsə də, sonradan elan olunub ki, səsvermə vaxtı uzadılacaq. Xatırladaq ki, 1-ci turda səsvermə gecə saat 24:00-dək uzadılmışdı.

Məsud Pezeşkian azərbaycanlılar yaşayan bölgədə səs verib

Yerli mətbuatda yayılan məlumatlara görə Məsud Pezeşkian Tehran şəhərinin Qala Həsən xan bölgəsində yerləşən "Aşura" məktəbində səs verib. Qala Həsən xan bölgəsi Tehranın yoxsul məhəllələrindən sayılır və orada yaşayanların əksəriyyəti türklərdən ibarətdir. Türk namizədi bölgədə yaşayan azərbaycanlılar, türklər çoxu ilə qarşılayıb, türk dilində "Azərbaycan var olsun, istəməyən kor olsun!" şüarı səsləndirib, xoş gəldin deyiblər.

İran mətbuatında qeyd olunur ki, İranın keçmiş xarici işlər naziri Məhəmməd Cavad Zərif də Məsud Pezeşkianla birlikdə səsvermədə iştirak edib.

Pezeşkianın rəqibi haralıdır?

Seçkinin başladığı vaxtda Məsud Pezeşkianın İran prezidentliyinə seçkilərdəki rəqibi, Əli Xameneinin Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasındakı nümayəndəsi Səid Cəlili əslən əfqanıstanlı olduğu barədə sənədlər yayılıb.

İranda seçkilərin ikinci turu gərgin keçdi

Azərbaycanlı namizədə qarşı hücumlar, Təbrizə qüvvə yeridildi...

Bu barədə ona yaxın şəxslər İran Qeydiyyat İdarəsinin rəsmi sənədlərinə istinadən məlumat yayıblar.

"Səid Cəlilin atası Əfqanıstanın Herat əyalətinin Cəlilabad bölgəsindəndir. O, İkinci Dünya müharibəsindən sonra İrana köçüb və rəsmi sənədlərə əsasən 1951-ci ildə ona İranın şəxsiyyət vəsiqəsi verilib", - deyər məlumatda bildirilib.

Qeyd edək ki, Səid Cəlili 6 sentyabr 1965-ci ildə Məşhəd şəhərində anadan olub. İbtidai və orta təhsilini Məşhəddə alan Səid Cəlili universitet təhsilini Tehranın İmam Sadiq Universitetində İslamşünaslıq və siyasi elmlər üzrə bitirib. O, ölkədə məcburi hıcaq qaydalarının tətbiqinin sərtləşdirilməsi, Qərblə təhdid dilində danışılmasının tərəfdarıdır.

Səid Cəlilin seçki qərarı bölgələrdəki din xadimlərinə mesajlar göndərərək Pezeşkiana qarşı təbliğat, Cəlilin xeyrinə vətəndaşları seçkiyə cəlb etmək müqabilində hər birinin kartına 2 milyon təmən (50 AZN) köçürülməyi bildirilir.

Bununla yanaşı kiçik şəhərlərdə və kəndlərdə gəzən mollalar sadə vətəndaşlara Məsud Pezeşkianın xristianlığı təbliğ etdiyi və İslam dininə təhlükə olduğu deyilib.

İranda prezidentliyə namizəd Məsud Pezeşkiana qarşı xaricdə fəaliyyət göstərən və hakimiyyətə müxalifətdə olan farsdilli medianın təbliğatı davam etdirilib. Mərkəzçi və şahçı siyasi cərəyanlara mənsub və ya onları dəstək-

ləyən "İran international", "Manoto", "BBC Farsi", "Radio fərda" və başqa bu kimi media orqanları Pezeşkianın türk olmasına görə, onun ölkənin milli təhlükəsizliyinə təhlükə olduğu barədə iddialar səsləndirirlər.

Onlar azərbaycanlı namizədin öz kimliyi, milliyyəti və ana dili ilə bağlı çıxışlarından başqa mənalara çıxarıb, onu millətçilik və yerliçilikdə günahlandırırırlar.

Farsdilli mətbuat orqanları hakimiyyətə müxalif olmalarına baxmayaraq, Məsud Pezeşkianın rəqibi, mühafizəkar siyasi cərəyanın və Əli Xameneinin nümayəndəsi Səid Cəlili barədə ciddi tənqidi materiallar dərc etmir, dolayısı yolla onun Pezeşkian qarşısında qələbəsinə dəstək veriblər.

Bununla yanaşı farsdilli "Youtube" kanallarında da oxşar kampaniya aparılır, türk siyasətçinin milliyyəti barədə çıxışları "pantürkizm" nümunəsi kimi dəyərləndirilib.

Prezident seçkilərinin ikinci turunun keçirilməsi ilə eyni vaxtda Təbriz və ətraf bölgələrinə xüsusi təyinatlı qüvvələrin cəlb olunduğu, başqa əyalətlərdən şəhərə əlavə qüvvələr gətirildiyi barədə məlumatlar yayılıb. Yerli mənbələr və bir sıra sosial media kanallarında məlumat yayıblar. Bunun seçkilərinin nəticələrinin elan olunmasından sonra baş verə biləcək reaksiya və aksiyalara qarşı qabaqalıcı tədbirlərin tərkib hissəsi olduğu ehtimal olunur.

nin azərbaycanlı olması ilə bağlı sualını cavablandırarkən deyib.

"İranın Ermənistanla bağlı siyasəti prinsipaldır, əməkdaşlığın və qarşılıqlı fəaliyyətin inkişafı və genişləndirilməsinə yönəlib. Bu siyasət hakimiyyət dəyişikliyi ilə dəyişməyəcək", - o bildirib.

Səfir seçki kampaniyası

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məsavat"

Çin XİN: "Azərbaycanla əlaqələr sağlam və sabit məcrada inkişaf edib"

Azərbaycanla strateji tərəfdaşlığımız ölkələrimiz arasında 30 illik münasibətlərin inkişafı tarixinin mühüm mərhələsidir.

APA xəbər verir ki, bunu Çin Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mao Nin ənənəvi mətbuat konfransında bildirib.

O deyib ki, hər iki dövlət arasındakı əlaqələr daim sabit məcrada inkişaf edib.

"Çinlə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin təməli 1992-ci il aprelin 2-dən etibarən qoyulub. 30 il ərzində bu əlaqələr sağlam və sabit məcrada inkişaf edib. Son dövrlər ölkəmizin rəhbəri Si Cinpin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə bir neçə dəfə əlaqə saxlayıb və bu faktor münasibətlərimizin strateji səviyyəyə yüksəlməsini təmin edib. Tərəflər dəfələrlə suverenlik və ərazi bütövlüyü kimi məsələlərdə bir-birinin mövqeyini dəstəkləyib. Çinlə Azərbaycan arasında qarşılıqlı ticarət dövriyyəsinin həcmi 1 milyard ABŞ dollarından çox olub. Eyni zamanda, ölkələrimiz Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə, habelə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı çərçivəsində də sıx əməkdaşlıq edirlər. Bu əsnada Çin-Azərbaycan münasibətlərinin keyfiyyətə yaxşılaşdırılması təbii haldır".

Çin XİN-in nümayəndəsi hər iki ölkənin liderlərinin qarşılıqlı münasibətlərin strateji səviyyəyə çatdığını elan etdiyini xatırladı:

"Bu amil Çin-Azərbaycan əlaqələrinin inkişaf tarixində yeni mərhələdir. Hər iki tərəf strateji tərəfdaşlıq münasibətlərini qarşılıqlı siyasi dəstəyin daha da gücləndirilməsi, əsas xətt kimi "Bir kəmə, bir yol" layihəsinin keyfiyyətli icrası daxil olmaqla, hərtərəfli əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, beynəlxalq məsələlərdə səmərəli əlaqələndirmənin həyata keçirilməsi, hər iki xalqın mənəfəti naminə Çin-Azərbaycan strateji tərəfdaşlığının sağlam və sabit inkişafı üçün başlanğıc nöqtəsi kimi qəbul edəcək" - Mao Nin fikirlərini yekunlaşdırıb.

Musiqili yeyinti

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Filarmoniya - musiqini təbliğ etmək, konsertlər keçirmək üçün bir binadır. Bunun adı qədim yunancadan hərfi tərcümədə "harmoniyani, ahəngdarlığı sevmək" mənası verir. Dünən prokurorluğun milli filarmoniyamızda antikorrupsiya tədbirləri keçirdiyini eşidəndə dodağım qaçdı. Fikirleşdim çox harmonik əhvalatdır. Axı bizdə korrupsiya, büdcə yeyintiləri dövlətçiliyimizlə əhəngdar şəkildədir. Sanki biri olmasa, o biri də olmaz.

İndiki halda hər hansı yeyinti hadisəmiz musiqinin müşayiəti olmadan keçə bilmərsə, musiqi idarəsi niyə yeyinti eləməsin? Dirijorun balası yoxdurmu? Yoxsa xalqımız elə bilir onlar ancaq çubuqla oynayırlar? Sanki skripka çalan oğurluq edə bilməz, xalqın malını çala bilməz.

Burada bir haşiyyə çıxaraq qarğış eləmək istəyirəm. Mənim qarğışdan zəhləm gedir, ancaq görün hansı vəziyyətə çatdırlar. Bizim toylara təbii ilk dəfə kim gətiribse, kim bunu adət şəklinə salıbsa arzu edərdim onu cəhənnəmdə təbii şəkildə qazanda qaynatsınlar, ifrit-şeytanlar onu təbii dəyənlərinə keçirdib mənqəldə bəşirsinlər. İlahi, amin. İmkan olsa buna gələcəkdə geniş şəkildə qayıdacağam, indi mövzumuz ayırıdır.

Büdcə yeyintilərinin harmoniyasına başqa misalı Həsənlama Palatası açıqladı. 2023-cü ildə Naxçıvan Ali Məclisinin fəaliyyəti araşdırılıb, müəyyən qədər büdcə vəsaitlərinin əsassız xərclənməsi, yanlış rəsmiləşdirilməsi və sairə neqativ hallar aşkarlanıb.

Sözügəlişi, bu "əsassız xərc" ifadəsinin özü maraqlı şeydir, dövlətçiliyimizdən irəli gəlir. Kimisə tutub basmaq istəsək oğurluğa "yeyinti" deyirik, əgər mərhəmət göstərilirsə "əsassız xərc" adlanır. Məsələn, elə Naxçıvan AM-də aparılan auditin yekununu təxminən hesabladım, əsassız xərclər hardasa 500 min manat edirdi. Halal olsun, çox əsassız hərəkətdir.

Bəs burda harmoniya hardadır? Söhbət ondadır ki, qabaqlar biz Naxçıvanda belə əsassız xərclər olanda onu Vasif müəllimin üstünə yıxa bilirdik. Vasif müəllim isə 2022-ci ildən Naxçıvan AM-in sədri deyil. Yoxlamanın 2023-cü ildəki fəaliyyəti əhatə etdiyini yuxarıda yazdım. Deməli, ənənəyə sadiqlik davam edir! Sükan etibarlı əllərdədir. Sizin bu cizmaqaranı oxuduğunuz anlarda orada yenə kiminsə əsassız xərclər törətməsinə ümidvaram. Şair demişkən: "Yeyib-içən oğlan yaman olmaz". Yeyintisiz obyektimiz olmasın. Adamın da, dövlətin də min yeyeni olsun, bir dəyəni (jurnalisti, qehetəsniki, xaricdən maliyyələşən qara qüvvəsi və sairə) olmasın. Yedin dadındır, verdin adındır, qaldı yadındır.

Maşallah, hamımız yeyirik. Vəkil bürosunun müdirini tutmuşdular, 4 il həbs oxudular, axırı bilmədim nə oldu. Müdirin olduqca yeyintili adı vardı: Sümbülə! (Özü də bu xanım vaxtilə ən məşhur sünnül alimimizin qəzetlərə qarşı işlərdə vəkil olubdur. Nə qədər üst-üstə düşən heyatlar, talelər vardır. Bunları Tolikin verilişində işıqlandırmaq). Xülasə, dövlət bu büroya pul ayırırmış ki, müəyyən işlərə çıxan vəkillərə saathesabı ödənilsin. Sümbülə xanım isə pulları sünnülqıran kimi həzm-rabedən keçirirmiş.

Masallıda baş həkimi araşdırdılar, xəstəliyi səbəbindən şerti iş verildi, lakin 1 milyon manatlıq istirahət mərkəzini tutub əlindən aldılar. Dəli şeytan deyir həmin şerti işin hesablanması o istirahət mərkəzinin yağmalanması müəyyən rol oynamışdır, lakin biz dəli şeytana qulaq asmayaq - bizdə hüquq və ədalət hər şeydən üstündür!

Sual isə budur ki, hansısa baş həkim halal qazancıyla 1 milyon manatlıq yemək-içmək yeri qayıra bilərdimi? Məşənin içində, çayın qırağında, nə bilim, güllər qoxur, bülbüllər oxur, cəh-cəh vurur bağda gül üstə. Vəkil yeyir, həkim yeyir, dirijor yeyir, prokuror yeyir...

Yazını da elə həmin mahnıdan parça ilə bitirirəm, inşaallah, prokurorlar filarmoniyada bunu sifariş vermişdir:

Sən məndən könül istə,
 Mən deyim gözüm üstə.
 Üzün qoy üzüm üstə
 Əcəb yaxşı zamandır.

Dünyada yeni nizam qurulur, tərəfdaşlar, müttəfiqlər müəyyənləşir. Bu prosesdə xeyli kiçik və inkişaf etməkdə olan ölkələr baş çıxara, doğru siyasət qura bilmirlər. Azərbaycan bu baxımdan xoşbəxt sayıla bilər: ölkə lideri elə bir xarici siyasət qurub ki, bunun bərhələrini hər addımda görürük. Qardaş Türkiyə ilə dünyada analoqu olmayan münasibətlərimiz var, Rusiya ilə strateji müttəfiqlik sazişimiz var, NATO, ABŞ-la əməkdaşlıqlar milli maraqlarımıza uyğun şəkildə qurulub...

Və belə bir çoxvektorlu xarici siyasətin yürüdüldüyü zamanda Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının Zirvə toplantısında Azərbaycanla Çin arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə qəbul olundu. Bu bəyannamə iqtisadi baxımdan optimal olmaqla yanaşı, siyasi baxımdan da usta gedişdir. Çin dünyanın böyük bir gücüdür və iqtisadi inkişafı ilə meydana oxuyur. Belə bir dövlətlə strateji tərəfdaşlıq perspektivdə müsbət irəliləyişlər vəd edir. Prezident İlham Əliyev Astana sammitində bəyan etdi ki, Azərbaycan Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin inkişafında mühüm rol oynayır: "Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri üzrə qarşılıqlı fəaliyyət Azərbaycan ilə ŞƏT arasında əməkdaşlığın vacib sahəsinə təşkil edir".

Siyasi texnoloq Qədir Aslan "Yeni MİSAVAT"a bildirdi ki, Çinlə imzalanan strateji deklarasiya mühüm əhəmiyyət kəsb edir və tarixidir. "Eyni bəyannaməni Çin 2005-ci ildə Qazaxıstanla imzalamışdı və indi bu türk ölkəsi həmin sənədin verdiyi bəhrədən yararlanırlar. Azərbaycanla imzalanmış bəyannamə də Qazaxıstanla olan sənədlə üst-üstə düşür. Bəri başdan Azərbaycan qarşısında şərt qoyulur ki, Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv olmaq lazımdır. Buradan yola çıxaraq demək olar ki, Azərbaycan tezliklə ÜTT-yə üzv olacaq. Bu təşkilata üzvlük strateji məqsədlərimizin, kənd təsərrüfatı mallarımızın ixracatında potensialımızı artıracaq. Həblə, üzvlük nəticəsində bizi gözləyən iqtisadiyyatın liberallaşdırılması, maliyyə dövryyəsinin liberallaşdırılması məsələləri var. Yeni iqtisadi, sənaye zonalarının yaradılması ilə Azərbaycana külli miqdarda valyuta axını təmin ediləcək", - deyər ekspert vurğuladı.

Onun sözlərinə görə, bundan əlavə, institusional mexanizmlər yaranacaq: "Azərbaycanın gömrük, məhkəmə sistemlərində dəyişiklik olacaq. Xarici investitorlarla bağlı xüsusi məhkəmə sistemi yaradılacaq. Bu daha çox maliyyə-arbitraj mərkəzi rolunda çıxış edə-

Bakının balanslı siyasəti - Çinlə strateji tərəfdaşlıq ölkəyə böyük pullar gətirəcək...

İki ölkə arasında imzalanan bəyannamə vaxtilə Qazaxıstanla da olub və ölkə bunun iqtisadi bəhrəsini görür; mütəxəssislər sənədin siyasi-ekonomik əhəmiyyətini yüksək dəyərləndirir - tezliklə Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv ola bilərik

cək, Azərbaycan hüquq sistemində yox, Böyük Britaniyaya tabe olacaq. Rəhbərliyi isə məhkəmə kollegiyası tərəfindən həyata keçiriləcək. Həmçinin, Prezident yanında xarici investorlarla bağlı şura yaranacaq. Baş nazir, yaxud onun müavini səviyyəsində maliyyə ombudsmanlığı təsis ediləcək. Eyni zamanda, investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması üçün koordinasiya mərkəzi yaradılacaq. Bütün bunlar Azərbaycanın iqtisadi potensialını birbeş artıracaq, əhalinin rifah səviyyəsinə də müsbət təsiri olacaq". Siyasi şərhçi əlavə etdi ki, Azərbaycan azad dünyanın iqtisadi münasibətlərinə inteqrasiya edəcək, dünya maliyyə sistemində qoşulacaq, gömrük tarifləri azalacaq: "Çin 2021-ci ildə ÜTT-yə üzv olub, onun başçılığı ilə beynəlxalq maliyyə proyektini başlanıb. Belə görünür ki, Orta Asiya, Cənubi Qafqaz ölkələri ilə kurasia işləri Çinə tapşırıqlı. Bizi dəhlizlə əlaqədar böyük maliyyə axını gözləməkdədir. Bir sözlə, iki ölkə arasında yüksək səviyyəli bir strateji deklarasiya imzalanıb".

Siyasi ekspert Zaur Məmmədov hesab edir ki, Çinlə Azərbaycan arasında strateji əməkdaşlıqla bağlı məsələlərin təhlil edilməsi, müxtəlif istiqamətdə çoxşaxəli bir mətnin qəbul edilməsi rəsmi Pekinin Bakıya verdiyi önəmi

göstərir: "Təbii ki, Azərbaycan da prinsipliliğini bir daha nümayiş etdirdi. Azərbaycan tərəfi Çinin ərazi bütövlüyünü, Tayvan və digər məsələlərdə Çinin apardığı siyasəti dəstəklədiyini bəyan etdi. Çünki ölkələrin ərazi bütövlüyü Azərbaycan üçün vacibdir. Eyni zamanda Çin tərəfi də Ermənistanla danışıqlarda məhz Azərbaycanın təklif etdiyi prinsiplər əsasında məsələlərin həllinə dəstək verdiyini ifadə etdi. Bu da bizim üçün olduqca vacibdir. Biz bilirik ki, dünyada Çinin siyasi və iqtisadi sahədə rolu artmaqdadır. Pekin-Bakı münasibətlərinin inkişafı BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasında, ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatlarda Çinin Azərbaycana qarşı mövqedə olmaya çağına işarədir".

Z.Məmmədovun sözlərinə görə, 2022-2023-cü illərə nəzər salsaq, Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) demiryolu vasitəsilə Çinlə Avropa arasında yükdaşımanın payı artmaqdadır: "Gələcəkdə bunun daha da genişlənməsi nəzərdə tutulur. Çünki BTQ-nin yükutma həcmi genişləndirilir, Zəngəzur dəhlizi mövzusu gündəmdədir. Həmçinin, Bakı ətrafında li-manlar tikilib ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya və Çindən Avropaya və əks istiqamətdə yüklərin daşınmasında xüsusi rol oynaya bilər". Politoloqun fikrincə, Bakı-Pekin münasibətləri avtomatik olaraq Azərbaycanla ŞƏT arasında əməkdaşlıq münasibətlərinə də təsir edəcək: "Bu, Azərbaycanın Şərqi Asiyada da iqtisadi imkanlarının genişlənməsinə, Çinin Azərbaycana daha çox investisiya yatırmasına gətirib çıxaracaq. Çin şirkətlərinin Azərbaycandakı payı artmaqdadır. Azərbaycan investisiyası da Çində az paya sahib deyil. Bunun daha da artırılması, genişləndirilməsi əsas mövzulardan biridir".

Siyasi icmalçı Aqşin Kərimova görə, Azərbaycan regional siyasətindən kənara çıxan strategiyani həyata keçirir: "Bu, Çinin Asiyadakı maraqlar və gündəliyinə dəstəyi ifadə edən prioritetlər şəklində üzə çıxarılır. Çin isə Cənubi Qafqazda iqtisadi genişlənmə ilə yanaşı geosiyasi məsələlərdə rol alır və bu strategiyasını Azərbaycan üzərindən qurur. Proqnozlaşdırmaq olar ki, Çinin bölgədəki iqtisadi portfeli ilə yanaşı diplomatik-siyasi təsirləri genişləndirəcək. Çin ölkələrin digər ölkələrin daxili siyasətinə qarşımaqdan çəkirdiyi çoxqütblü dünya nizamını hədəfləyir. Bu, Azərbaycanın maraqlarına cavab verən yanaşmadır və nəzərə almaq mütləqdir ki, daxili işlərə qarışmamaq barədə Bəyannamədə də əks olunub".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni MİSAVAT"

Orbanın gözlənilməz Kiyev və Moskva səfərləri - AB silkələnir...

Macar baş nazirin Zelenski ilə görüşdən sonra Putinlə danışıqlar aparmaq üçün Moskvaya getməsi Brüsseldə etirazla qarşılanıb və ona belə mandat verilmədiyi açıqlanıb; ekspertlərə görə, Budapeşt vasitəçi olmağa can atır

Macaristan Baş naziri Viktor Orban Rusiyaya səfər etmək üçün Avropa İttifaqından mandat almayıb. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu Aİ-nin xarici işlər və təhlükəsizlik məsələləri üzrə Ali Nümayəndəsi Cozep Borrell deyib.

O, Brüsselin Moskva ilə formullunun perspektivinə təmasları istisna etdiyini söyləyib. İyulun 1-dən etibarən Aİ Şurasına sədrlik altı ay müddətinə Macarıstana keçib. Macarıstanın Baş nazirinin Moskvaya mümkün səfəri ilə bağlı xəbərlər yayıldıqdan sonra Avropa Şurasının rəhbəri Şarl Mişel Budapeştin Aİ adından Rusiya ilə qarşılıqlı əlaqədə olmaq səlahiyyətinə malik olmadığını bildirib. Bildirilir ki, Orban Moskvada Putinlə görüşməyi planlaşdırır. Orban Ukrayna və Rusiya arasında vasitəçi kimi çıxış etmək niyyətindədir. “Məncə, onun strategiyası hər iki tərəfi dinləməkdir”, - adı açıqlanmayan mənbə “Faynənsəl Tayms” nəşrinə bildirib.

Bundan əvvəl Orban gözlənilmədən Kiyevə səfər etmiş və atəşkəs təklifi ilə çıxış etmişdi. Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib ki, Budapeşt Orbanın Kiyevə səfərindən əvvəl Moskva ilə əlaqə saxlamayıb və Kreml Macarıstanın Baş nazirinin Ukraynaya səfərindən heç nə gözləmir. Avropa Parlamentinin üzvü Sergey Laqodinski isə Orbanın Kiyevə səfəri zamanı təklif etdiyi sülh

Siyasi şərhçi Rizvan Hüseynovun qənaətinə görə, əslində Orbanın Zelenskiyə atəşkəs təklifinin müəllifi özü deyil. Onun fikrincə, bu təklifin müəllifi ilk növbədə ABŞ-da hakimiyyətə gəlmə ehtimalı yüksək olan Respublikaçılar Partiyası, yeni Tramp, sonra Vatikanıdır: “Əlbəttə, buraya Avropadakı bir sıra siyasi dairələr, xüsusilə mühafizəkar qüvvələr də daxildir”. Ekspertin sözlərinə görə, sözügedən seçim Zelenski üçün çox çətindir və onun siyasi karyerasının sonu ola bilər. Ona görə də onun təklifdən imtina etməsi başadüşüləndir. Lakin bu, tamamilə imtina kimi anlaşılmamalıdır. R.Hüseynov bütün hallarda təklifin Ukrayna-da dövlət idarəçiliyində təmsil olunan siyasi elitanın da nəzərinə çatdırıldığını düşünür: “Biz indi İngiltərənin də əvvəlki kimi səsinin çıxmadığını görürük. Nəticə etibarilə cəbhədə şiddətin artması və sadaladığımız səbəblər atəşkəs təklifinin tamamilə gündəmdən düşməyəcəyini, Zelenskinin qəbul etməməsi halında belə ətrafı tərəfindən müzakirə ediləcəyini deməyə əsas verir”.

Siyasi şərhçi Rüstəm Tağızadənin dediyinə görə, Avropa daxilində bəzi ölkələr NATO-ya çox pul köçürmək

istəmir: “Bununla mübarizə aparmaq alyansın yeni baş katibi Rutterin üzərinə düşəcək. Cənubi Avropa dövlətləri bu kateqoriyaya aiddir. Macarıstan hökumətinin Rusiya ilə yaxşı əlaqələri NATO-da müəyyən problemlərə yol açır. Rutte “Brexit” danışıqları zamanı fəal rol oynadı və ölkəsini daha çox Aİ qərarlarının mərkəzinə yönəltdi. Məsələn, O, Avropa dəyərlərinin qorunması, korrupsiya ilə mübarizə və Avropada qanunun aliliyinin qorunması ilə bağlı daha çox səsləndi. Brüsseldə keçirilən Avropa sammitində, insayderlərin dediyinə görə, o, Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanı təkcə mətbuat otağında deyil, həm də bağlı qapılar arxasında sərt şəkildə tənqid edib”.

Təhlilçinin fikrincə, ümumiyyətlə, Rusiya-Ukrayna müharibəsi onu göstərir ki, Avropa ölkələri daha çox təhlükəsizlik haqqında düşüncəli və praktiki addımlar atılmalıdır: “Son İsveçrə konfransında əvvəl Rusiya Prezidentinin sülh şərtləri Rusiyanın ambisiyalarından xəbər verir. Rusiyanın 2022-ci ilin fevralında Ukraynaya tam miqyaslı müdaxiləsindən sonra G7 ölkələri və Aİ tərəfindən təxminən 325 milyard dollar aktiv dondurulub. Bu aktivlərdən gələn faiz ilde təxminən 3 milyard dollar təşkil edir. G7 planına əsasən, bu 3 milyard dollar beynəlxalq bazarlarda Ukraynaya verilən 50 milyard dollarlıq kreditin illik faizlərini ödəmək üçün istifadə olunacaq. Hazırda Avropada milliyətçi partiyaların hakimiyyətə gəlməsi onu göstərir ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsi Avropa dövlətlərinin hökumətlərini hərəkətə gətirib.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Böyük Britaniyada hakimiyyət dəyişdi

Bakı-London münasibətlərinin aqibəti ilə bağlı ilginclik açıqlama

Məlum olduğu kimi, Böyük Britaniyadakı erkən seçkilərdə hakimiyyət dəyişikliyi baş verib. Mühafizəkarlar Partiyasının 14 illik hakimiyyətinə son verən Leyboristlər dönəmi başlayıb. Kir Starmerin liderlik etdiyi partiya indiyədək parlamentdəki 650 nəfərlik yerdən 392-ni qazanıb. Mühafizəkarlar Partiyası isə 101 yerə sahibdir. Beləliklə, Böyük Britaniyanın yeni baş naziri Kir Starmerdir.

Bəlli olduğu kimi, Böyük Britaniya-Azərbaycan münasibətləri öz istiliyi və strateji mahiyyəti ilə fərqlənir.

Bəs hakimiyyətin dəyişməsi rəsmi Bakı və London münasibətlərinə, strateji müttəfiqliyə hər hansı xələl gətirəcəkmi?

Azərbaycan-Böyük Britaniya parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Azay Quliyev Musavat.com-a açıqlamasında bildirib ki, Böyük Britaniya siyasəti stabil olan ölkələrdəndir:

“Belə bir deyim var ki, İngiltərənin daimi dostu yoxdur, daimi marağı var. Bu baxımdan Böyük Britaniyada hökumətlərin dəyişməsi onların xarici siyasətinə ciddi təsir etmir və korrektələr demək olar ki, olmur. Azərbaycanın Böyük Britaniyada hakimiyyət dəyişikliyi ilə bağlı əndişəsi üçün əsas yoxdur. Azərbaycanla Britaniyanı birləşdirən iqtisadi əlaqələr və iqtisadi əməkdaşlıq imkanları var. Xüsusilə, “British Petroleum” (BP) Azərbaycanın enerji sektorunda, neft və qaz istehsalında və satışında əsas tərəfdaşdır. Təsədüfi deyil ki, indiyə kimi Böyük Britaniya Azərbaycanın ən böyük xarici sərmayədarıdır. Bu günə kimi Böyük Britaniyadan Azərbaycanın iqtisadiyyatına 83 milyard dollara yaxın yatırım edilib. Digər tərəfdən, “British Petroleum” ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq imkanları yeni mərhələyə qədəm qoyub. BP ilə müqavilənin müddəti 2050-ci ilə qədər uzadılıb”.

A.Quliyev qeyd edib ki, Böyük Britaniya bərpa olunan enerji sahəsinə də ciddi sərmayələr qoymaqla qərarlıdır:

“Məlum olduğu kimi, BP Cəbrayıl rayonunda gücü 240 MVt olan “Şəfəq” Güneş Elektrik Stansiyasının (GES) tikintisi layihəsini həyata keçirməyi planlaşdırır. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, Britaniya bundan sonra da pragmatik siyasətini davam etdirəcək. Odur ki, yeni hakimiyyət Azərbaycanın milli maraqlarına zidd olan addımların atılmasına imkan verməyəcək. Xüsusilə, biz Böyük Britaniyanın BMT-nin daimi üzvü olaraq indiyə kimi sərgilədiyi prinsiplə, pozitiv mövqeyini davam etdirəcəyini gözləyirik. O cümlədən enerji və iqtisadiyyatın digər sahələrində əməkdaşlığımızın daha da irəliyə aparılacağına ümid edirik”.

Millət vəkili vurğulayıb ki, Britaniya parlamenti üzvlərinin ayrı-ayrı platformalarda Azərbaycan əleyhinə bəzi fəaliyyətləri olsa da, bu, epizodik xarakterli olub:

“Bu məsələlər ölkənin xarici siyasətini və yaxud rəsmi mövqeyini ifadə etmir. Əlbəttə ki, yeni hökumətlə əlaqələrin daha da dərinləşməsi üçün maksimum səy göstərməliyik. Şübhə etmirəm ki, yeni seçilən baş nazir Kir Starmerlə Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev arasında sıx əməkdaşlıq və dostluq münasibətləri yaranacaq. Bunu ölkələrimizin milli maraqları tələb edir. Mən yeni hökumətin dəyişməsindən hər hansı təhlükə, yaxud siyasətdə dəyişiklik görmürəm. Əksinə, Azərbaycanın Böyük Britaniyanın yeni hökuməti ilə işləməsi üçün həm resursları, həm siyasi iradəsi, həm də təcrübəsi var”.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
Musavat.com

Azərbaycanda dövlət hesabına aqrar istehsalın dəstəklənməsinə hər il yüz milyonlarla manat vəsait sərf olunur. Ölkə boyu, demək olar ki, bütün növ meyvə-tərəvəz əkinlərinə dövlət tərəfindən subsidiya verilir. Rəsmi statistikaya əsasən, dövlət dəstəyi Azərbaycanda kənd təsərrüfatında davamlı iqtisadi artıma nail olumasına imkan verib.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2023-cü il üzrə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 12 milyard 210,6 milyon manat təşkil edib ki, onun da 6 milyard 276,7 milyon manatı heyvandarlıq, 5 milyard 933,9 milyon manatı isə bitkiçilik məhsullarının payına düşür. 2022-ci ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının istehsalı 3,0 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 3,2 faiz, bitkiçilik məhsulları üzrə isə 2,7 faiz artıb.

Ötən il 1 milyon 10,5 min ton və ya 2022-ci ilə nisbətən 5,9 faiz az kartof, 1 milyon 825,6 min ton (0,1 faiz çox) tərəvəz, 438,2 min ton (6,6 faiz az) bostan məhsulları, 1 milyon 261,3 min ton (0,7 faiz çox) meyvə və giləmeyvə, 224,5 min ton (5,6 faiz çox) üzüm istehsalı qeydə alınıb.

2024-cü ilin yanvar-may ayları üzrə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 3352,4 milyon manat təşkil edib. Bunun 2 milyard 569,4 milyon manatı heyvandarlıq, 783,0 milyon manatı bitkiçilik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının istehsalı 3,1 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları üzrə 1,7 faiz, bitkiçilik məhsulları üzrə 7,4 faiz artıb. İyun ayının 1-nə kimi sahələrdən 160,2 min ton (6,9 faiz az) kartof, 429,4 min ton (11,5 faiz çox) tərəvəz, 33,6 min ton (14,2 faiz çox) meyvə və giləmeyvə yığılıb.

Azərbaycanın qeyri-neft ixracının əsasında da kənd təsərrüfatı məhsulları, xüsusilə də meyvə-tərəvəz dayanır. 2023-cü ilin yanvar-dekabr ayları ərzində aqrar və aqrar-sənaye məhsulları üzrə birgə ixracın statistik dəyəri 6,2 faiz artaraq 969,2 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Qeyri-neft-qaz ixracının tərkib hissəsində əhəmiyyətli yer tutan aqrar-sənaye məhsullarının yaratdığı dəyər ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 3,2 faiz artaraq 201 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, ötən il kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı 768,2 milyon dollara bərabər olub.

Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikasına əsasən bu ilin 5 ayında 251 milyon 280.90 min dollar dəyərində 230 907.40 ton meyvə-tərəvəz ixrac olunub. Ötən ilin ey-

Kəndlinin ucuz satdığı meyvə-tərəvəz şəhərlərdə "əl yandırır"

Bazarlar inhisarçılardan nə zaman azad ediləcək?

ni dövründə meyvə-tərəvəz ixracı 241 milyon 967.98 min dollar dəyərində 238 893.01 ton olmuşdu. Bu dövrdə meyvə-tərəvəzin idxalı 144 milyon 278.65 min dollar dəyərli 211 868.92 ton təşkil edib. Ötən ilin eyni dövründə idxal 113 milyon 344.53 min dollar dəyərində 179 944.47 ton olmuşdu.

Ayrı-ayrı məhsullara nəzər salsaq, 2024-cü ilin yanvar-may aylarında Azərbaycandan 108 milyon 587 min dollar dəyərində 86 min 67 ton pomidor ixrac olunub. Pomidor ixracı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə dəyər ifadəsilə 17 milyon 115 min dollar və ya 19 faiz miqdar ifadəsilə 7 min 991 ton və ya 10 faiz artıb. 2023-cü ilin ilk 5 ayında isə Azərbaycandan 91 milyon 472 min dollar dəyərində 78 min 76 ton pomidor ixrac olunmuşdu...

Beləliklə, illər boyu kənd təsərrüfatı istehsalı artır, ixrac artır, eyni zamanda Azərbaycanın nəbzi döyünən Bakı şəhərində qiymətlər də durmadan bahalashır. İqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, istehlakın da çox mühüm hissəsi Bakıda cəmləşib. Rəsmi statistikaya əsasən 2024-cü ilin yanvar-may aylarında Azərbaycanın pərakəndə ticarət şəbəkəsində istehlakçılara 21,5 milyard manatlıq, o cümlədən 12,1 milyard manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları, 9,4 milyard manatlıq qeyri-ərzaq malları satılıb. 2023-cü ilin yanvar-may ayları ilə müqayisədə pərakəndə ticarət dö-

riyyəsi real ifadədə 3,3 faiz, o cümlədən ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatları üzrə 1,8 faiz, qeyri-ərzaq malları üzrə 5,2 faiz artıb.

Bakı Şəhər Statistika İdarəsinin məlumatından aydın olur ki, 2024-cü ilin yanvar-may aylarında Bakı şəhərində ticarət döriyyəsinin həcmi 2023-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,3 faiz artaraq 12 milyard 537,7 milyon manat təşkil edib. Ticarət şəbəkələrində satılmış ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının dəyəri əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,5 faiz artaraq 6 milyard 679,4 milyon manata, qeyri-ərzaq məhsullarının həcmi isə 6,3 faiz artaraq 5 milyard 858,3 milyon manata bərabər olub. İstehlak məhsullarının 38,3 faizi hüquqi şəxs statuslu müəssisələrdə, 46,3 faizi fərdi sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərində, 15,4 faizi isə paytaxtın məhsul bazarlarında satılıb.

Göründüyü kimi, bu ilin 5 ayında Azərbaycanda satılan 12,1 milyard manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və bütün məmulatlarının 6 milyard 679,4 milyon manatlığı Bakı şəhərində reallaşmış.

Bakının istehlakdakı belə yüksək payı onun bazarlarını inhisarçılar üçün qazanc mənbəyinə çevirib. Sovet dövründə rayonlardan meyvə-tərəvəzin Bakı, Abşeron yarımadasına çatdırılmasının fərdi istehsalçılar üçün daha rahat sxemi tətbiq olunurdu:

bütün açıq bazarlarda rayonlardan gəlib rahatlıqla məhsulunu satmaq mümkün olurdu. Müstəqillik dövründə bazarların əksəriyyəti özəlləşdirildi və fərdi istehsalçıların, hətta orta fermerlərin belə onlara yolu bağlandı. On ilə yaxın dövrdə bazarların bağlı yollarının əvəzində paytaxtın küçələrində yaradılan pərakəndə satış nöqtələri rayon camaatının xilaskarına çevrildi. Lakin 2000-ci illərdən etibarən küçə ticarətinin ləğvi paytaxtda təmizliyi bərpə etsə də, rayonlarda yüz minlərlə istehsalçının gəlirlərinin kəskin düşməsinə gətirib çıxardı. Məhz ondan sonra kəndlinin istehsal etdiyi məhsulun sahədəki qiyməti ilə Bakıda - inhisarçı qrupların əlində olan bazarlardakı qiyməti arasında fərq kəlləçarxa çıxdı. Bu ağlasığmaz fərq hələ də mövcuddur: rayonda kiloqramı 50-80 qəpiyə satılan giləsin qiyməti Bakıda 3 manatdan aşağı deyil. Yaşıl lobyani kəndlərdən 40 qəpiyə yığan vasitəçilər onu Bakı yaxınlığındakı Meyvəli bazarda 80 qəpiyə satır, Bakının topdansa satış nöqtələrində isə qiymət 1,2 manatdan aşağı düşmüş.

Bu ilin aprel-may aylarında müşahidə olunan yağintılı hava şəraitinin meyvə-tərəvəz istehsalında azalmaya səbəb olacağı gözlənilirdi. Lakin rayonlardan aldığımız məlumatlar göstərir ki, meyvə-tərəvəz istehsalında ciddi azalma qeydə alınmır. Rəsmi statistika bu sahədə hətta artım olduğuna dair məlumat

yayıb. Bu isə paytaxt bazarlarındakı qiymət bahalıqlarının arxasında ənənəvi olaraq bazar inhisarçılığının dayandığını deməyə əsas verir.

Bakı bazarlarının müəyyən qruplarının əlində olmasına dair oturuşmuş rəy uzun illərdir mövcuddur. Müstəqil ekspertlər, hətta bir sıra hallarda dövlət qurumlarının nümayəndələri kiçik və orta biznesin bazara çıxışında böyük problemlərin olduğunu bildirirlər. Demək olar ki, iqtisadi inkişafı bağlı bütün proqramlarda istehsalçının bazara çıxışının asanlaşdırılmasına dair müddəalar var. Lakin bazarları "işğal" edən inhisarçılar bu müddəaların icrasına imkan verməyəcək qədər güclüdür.

Məlumdur ki, Bakıya meyvə-tərəvəzin topdansa satış bir əldə cəmləşib. Rayonlardan paytaxta, Abşeronə gətirilən bütün məhsulların ilk olaraq həmin bazaya aparılaraq, irihəcmli ödənişin edilməsi mütləqdir. Bu edilməsə, 1 kq alma belə Abşeron ərazisində satışa buraxılmır. Beləliklə, topdansa satışdakı bu inhisarçılıq pərakəndə ticarətdə də qiymətlərin formalaşmasını təmin edir.

Son 10 ildə problemi dərinləşdirən bir proses də diqqəti cəlb edir. Bakı və Abşeronda geniş market şəbəkələrinin sahibi olan şirkətlər həm də regionlarda yüz min hektarlarla torpaq sahələrini alaraq aqrar istehsalatla başlayıblar. Bu gün faktiki olaraq aqrar istehsalın mühüm bir

hissəsi onların əlində cəmləşib. Əsas istehlak bazarında çoxsaylı ticarət şəbəkələrinə sahib olan belə şirkətlər öz şəbəkələrində digər istehsalçıların məhsullarının satışına imkan vermirlər.

Bazarların inhisarçıların əlindən alınması istiqamətində real addımların atılmaması yüz milyonlarla manat hesabına yaradılan infrastrukturun da inhisarçılara xidmət etməsinə gətirib çıxarıb. Son illər ərzində dövlət dəstəyi hesabına regionlarda 400 min ton tutumu olan soyuducu anbarların, 1.9 milyon ton tutumu olan müasir taxıl elevatorlarının və digər logistika obyektlərinin qurulmasına, habelə yol-nəqliyyat infrastrukturunun inkişafına baxmayaraq fermerlərin bazara çıxışının yaxşılaşdırılması baxımından mühüm nəticənin əldə olunmaması təəssüf doğurur.

Bu gün Azərbaycan kəndlisinin - kiçik və orta fermerinin əsas problemi kənd təsərrüfatı istehsalçıları ilə tədarükçülər, emalçılar və satış şəbəkələri arasında yaranan haqsız ticarətdir. Bu ticarət praktikasına son qoyacaq dəqiq və konkret qanunverici baza formalaşdırılmayana qədər sahədən 10 qəpiyə satılan məhsulun Bakı bazarında 2 manata təklif olunması davam edəcək.

Yeri gəlmişkən, aqrar istehsalçının bazara çıxış problemini köklü həll edə bilməyən Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi müxtəlif yarmarkaların təşkili ilə problemi yüngülləşdirməyə çalışır. 6-7 iyul tarixlərində nazirlik tərəfindən paytaxtda "Kənddən Şəhərə" həftəsonu yarmarkası təşkil olunacaq.

Nazirlikdən bildirilib ki, yarmarka 2 gün müddətində Nərimanov rayonu, Fətəli xan Xoyski küçəsi, 5 ("Gənclik" metro stansiyasının yanı) ünvanında saat 09:00-dan 19:00-dək fəaliyyət göstərəcək. Müxtəlif regionlardan əvvəlcədən qeydiyyatdan keçən fermerlər burada yerli kənd təsərrüfatı və qida məhsullarını satışa çıxaraçaqlar. Yarmarkada satışa çıxarılaçaq məhsulların keyfiyyətinə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi nəzarət edəcək. Məhsulların keyfiyyəti ilə bağlı hər hansı sualı yaranan alıcılar Səyyar Qida Laboratoriyasının xidmətlərindən faydalana biləcəklər.

Son illərdə çoxsaylı belə yarmarkaların təşkilinə nail olunsada, bu, aqrar istehsalçıları bazara çıxış probleminin həllinə yaxınlaşdırmayıb...

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Bu il Ermənistan ilk dəfə olaraq Avropa İttifaqının Sülh Fondundan 10 milyon avro alacaq. Qeyd olunur ki, Macarıstan bu yardıma qoyulan qadağanı aradan qaldırıb.

Bu barədə "Azadlıq" radiosuna Avropa İttifaqının diplomatik mənbəsi məlumat verib.

İddiaya görə, bu proqramı birliyə üzv olan bütün ölkələr yaşıl işıq yandırmağa hazırdır və layihənin əvvəlcə iyulun 17-də üzv ölkələrin səfirləri, daha sonra isə iyulun 22-də keçiriləcək iclasında təsdiqlənməsi gözlənilir.

Qeyd edək ki, sözügedən layihəyə aprel ayında Macarıstan tərəfindən veto qoyulmuşdu. Rəsmi Budapeşt Azərbaycanın da Aİ Sülh Fondundan yardım almasını tələb etmişdi. Radiostansiyanın mənbələrinin bildirdiyinə görə, Budapeştdən gələn bu təklif qəbul edilməyib, lakin çıxılmaz vəziyyətdən çıxmaq üçün kompromis variant seçilib: Bakıya bu fondan deyil, minatəmizləmə işlərinə ayrıca pul ayrılacaq.

Bütün dünya əslində bilir ki, Ermənistan 30 il işğalçılıq siyasəti aparıb, bu gün - Qarabağ işğal azad edildikdən sonra postsülh propoqandası aparır. İrəvan hər vaxt sülhdən yayınır, faktlarla sübuta yetirilir ki, Ermənistan işğal dövründə bütün Qarabağ minalarla çirkləndirib. Belə bir dövlətə Sülh Fondundan yardım ayırmaq hansı mənanı verir? Bu, təbii ki, Aİ-nin növbəti ikili standartı və erməniyəmə dəstəyidir.

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov Avropa İttifaqının tənəzzül dövrü yaşadığını bildirdi: "Ermənistan Sülh Fondundan yardım göstərən Avropa, bu addımı ilə 30 ildə işğalçı bir dövlətin əməllərini dəstəklədiyini bir daha möhürlə təsdiqlədi. Nə qədər riyakar və çirkin bir oyun! Bu sözün bitdiyi yerdir! Rusiyanı işğalçılıqda ittiham edib, ona Ukrayna üzərindən savaş açan Avropa Azərbaycan torpaqlarını 30 il işğal altında saxlamış Ermənistan kimi terrorist bir dövlətə özünün sülh fondundan yardım ayırır. Terrorçuya, işğalçuya sülh fondundan yardım ayırmaq dünyada bənzəri olmayan siyasi rəzalətdir. Bu rəzalətin və siyasi əxlaqsızlığın sonudur! Budur bunların içi üzür. Bu utançverici hərəkəti bir qədər malalamaq məqsədilə, Azərbaycana ermənilərin 30 ildə işğal altında saxladığı torpaqlarda basdırıqları minaları təmizləmək üçün bir başqa formada yardım etməyi qərara alsalar da, bu Avropa İttifaqının üzünü ağartmır.

Sülhdən imtina edən Ermənistan

"sülh yardımı" - Aİ-nin növbəti qərəzi

Siyasi şərhçi: "Terrorçuya, işğalçuya sülh fondundan yardım ayırmaq dünyada bənzəri olmayan siyasi rəzalətdir"

Bütün bunlar ortadaykən, Azərbaycanın bölgədə tam müstəqil siyasət yürütməsi ən doğru seçimdir. Belə ikiüzlü siyasət yürüdən bir təsisatla tərəfdaşlıq edib, onun yedəyində getmək mümkündürmü? Avropa İttifaqı adlı bir təsisatın onsuz da ömrü sona yaxınlaşmaqdadır. Çünki o, nə dövlətdən bir dövlət, nə də birlikdən bir birlikdir. Anqlosakslar İngiltərəni bu qurumdan illər öncə qopartmaqla, bu qondarma təsisatın fəvasını onsuz da veriblər.

Demokratiya, insan haqları, söz azadlığı deyib ədalətdən dəm vuran bu ləyaqətini itirmişlər Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı haqsızlıq etməkdən zövq alırlar! Bu siyasi manyaklıqdır!

Bu mövzuya aidiyyəti olmayan, lakin dediklərimizi bir daha əyani şəkildə sübuta yetirən bir yeni faktı qeyd etməyi borc bilirəm. Baxın, bu günlərdə futbol üzrə Avro-2024 yarışmasında Türkiyə millisinin oyunçusu - rəqib qapısına iki top vurmuş və qol sevincini qeyd edərkən əllərini yuxarı qaldıraraq boz qurd işarəsi göstərmiş Merih Demiralın bu jestini Almanıyanın daxili işlər naziri Nensi Faserin dərhal UEFA-ya şikayət etmiş, UEFA isə öz növbəsində yüksək qol vurmaq bacarığı olan oyunçunu iki oyun cəzalandıraraq, bu yarışmada bir-birinin ardınca qələbələr qazanaraq, çempionluğa doğru

irəliləyən Türkiyə millisinə böyük bir zərbə vurmuşdu. Almanıya qanunları onun ərazisində boz qurd salamını qadağan etməsə də, almanlar öz ləyaqətsizliklərini nümayiş etdirməkdən utanmadılar.

Budur, bunların hər addımında Türkiyə və Azərbaycan qarşı sərgilədikləri münasibət! Bu münasibəti sərgiləyənlər hələ utanmadan bizimlə dostluq, əməkdaşlıq etmək istəyirlər. İkiüzlüdən dost olmaz. Bizim öz yolumuz var - bu Türkiyə başda olmaqla Türk dünyası yoludur".

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, Ermənistanı ayrılan maliyyə yardımında təəccüblü heç nə yoxdur: "Ermənistan 1994-cü ildən bu yana bir çox beynəlxalq təşkilatlar, aparıcı dövlətlər tərəfindən işğalçı dövlət kimi tanınıb. İrəvan 44 günlük savaştan sonra da Azərbaycana qarşı çirkin kampaniyalarla yadda qalıb. Bir sıra hallarda sülh prosesinin oyunçusu - rəqib qapısına iki top vurmuş və qol sevincini qeyd edərkən əllərini yuxarı qaldıraraq boz qurd işarəsi göstərmiş Merih Demiralın bu jestini Almanıyanın daxili işlər naziri Nensi Faserin dərhal UEFA-ya şikayət etmiş, UEFA isə öz növbəsində yüksək qol vurmaq bacarığı olan oyunçunu iki oyun cəzalandıraraq, bu yarışmada bir-birinin ardınca qələbələr qazanaraq, çempionluğa doğru

yonlara dollar vəsait ayırması kimsəyə təəccüblü görünür. Ermənistan kimi ölkələri müdafiə etmək Qərbin yüzillərə dayanan strateji xətt siyasətidir. Sülh Fondu "Soros"çuların qanadları altında olan bir təşkilatdır. Ermənistan kimi ölkələri çevrilişlə ələ alaraq regionlara bədbəxtlik və qan gətirən sorosçular bu yolla öz nöqədlərini maliyyələşdirirlər. Düşünürəm ki, Macarıstanın bu işə "hə" və "yox" deməsi rəsmi Bakının istəyi ilə baş vermişdi. Görünən odur ki, Azərbaycan bu prosesdə öz istəyinə yenə də nail oldu. Bundan sonrakı mərhələdə Bakı Qərbi məcbur edəcək ki, Ermənistanın minalarla çirkləndirdiyi ərazilərlə müttəmədi vəsait ayırsın. Bu, növbəti proseslərdə Qərbin də sevə-sevə icra etmək istədiyi addımlardan olacaq. Çünki Qərb Azərbaycanla münasibətləri yoluna qoymaq istəyir. Üstəlik, Avropa şirkətləri, böyük korporasiyalar işğaldan azad edilmiş ərazilərə investisiya yatırmaqda maraqlıdır. Eyni zamanda, Ermənistan pul ayıran zaman Azərbaycanın da könlünü almaq üçün anoloji addımlar atacaqlar".

Politoloq Turan Rzayevin sözlərinə görə, Avropa İttifaqının və ümumilikdə kollektiv Qərbin Azərbaycana qarşı ikili standartına artıq öyrəşmiş: "Xristian təəssübkeşliyi bir çox hallarda qoca qitenin

siyasi qərarlarında həlledici olur. Halbuki Azərbaycan Avropanın enerji təsisatında önəmli rola malikdir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi başlanandan sonra bu ehtiyac daha da artıb. Bununla belə mövzu Ermənistan Azərbaycandirsə Avropa üçün hər zaman İrəvan bir pillə öndə olur. Əslində bunun bir digər səbəbi bu gün avropalı siyasətçilərin, senatorların, ekspertlərin erməni lobbisi, diaspora və kilsənin ciddi təsirində olması ilə bağlıdır. Konyak diplomatiyasının təsirində olan avropalı siyasətçilər İrəvanın lehinə qərar qəbul edir və bunu edərkən öz şəxsi maraqlarını qitenin ümumi maraqlarından üstün tuturlar. Ermənistanın ilk dəfə olaraq Avropa İttifaqının Sülh Fondundan 10 milyon avro alması da bunun ən böyük sübutudur. Mümkündür ki, həm 10 milyon avrodan qərarın verilməsində pay sahibi olan siyasətçilərə ödəniş ediləcək.

Macarıstan Baş naziri Viktor Orbana gəldikdə isə o, Azərbaycanın etibarlı dostu, Avrozonanın nadir, ədalətli, məntiqli siyasətçilərindəndir. Bir çox hallarda onun tərəf tutduğu sanılsa da, Orban Avropa İttifaqının maraqları naminə ədalətli qərarlar verir, ya da verilməsində pay sahibi olur. Məsələn, sözügedən layihəyə aprel ayında Macarıstan tərəfindən veto qoyulmuşdu. Rəsmi Budapeşt Azərbaycanın da Aİ Sülh Fondundan yar-

dım almasını tələb etmişdi. Düzdür, Bakıya bu fondan deyil, minatəmizləmə işlərinə pul ayrılacaq olsa da, nəticə etibarilə bu, Orbanın sərgilədiyi mövqe ilə bağlıdır.

Hesab edirəm, Avropanın ildən-ilə enerjiyə olan asılılığı artır və buna görə Azərbaycanla qarşı mövqe də gec-tez dəyişəcək. Qərb başa düşür ki, bu gün Bakıya minnətlə, istehza ilə yanaşma gələcəkdə onların özü üçün problemə çevriləcək. Məsələn, Aİ Azərbaycandan Avropaya ixrac edilən neft və qazın həminin artırılmasını istəyir. Rəsmi Bakı isə ildən-ilə həm ixrac edilən enerji resurslarını artırır, həm də mövcud layihələrin ixrac potensialını genişləndirir. Məsələn, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Astanada Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının sammiti çərçivəsində Çin dövlət başçısı Si Szi-pin ilə bir araya gəldi. Görüş sonrası "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə" qəbul olundu. Bəyannamədəki, Azərbaycanla Çin "Bir kəmə, bir yol" layihəsi çərçivəsində əməkdaşlığı dərinləşdirməyi vacib hesab edir. Bəyannatın bu bəndi strateji və mühümdür" və "Bundan başqa Çin Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin ("Orta Dəhliz") tikintisində və istismarında fəal iştirak edir" bəndləri xüsusilə diqqət çəkir. Belə ki, bu iki bənd həm Zəngəzurdan maneəsiz hərəkətin təmini üçün tərəflərin ortaq hərəkət edəcəyindən (Ermənistanla təzyiq ediləcək) həm də Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin inşasına başlanacağından xəbər verir. Bu elə bir layihədir ki, reallaşacağı təqdirdə Qazaxıstan, Türkmənistan, Özbəkistan qazı Bakıya, burdan isə TAP və Tanap layihələri ilə Avropaya daşınacaq. Bundan başqa beynəlxalq daşımalarda da yenə Azərbaycan mühüm pay sahibi olacaq.

Yuxarıda qeyd etdiklərim reallaşacağı təqdirdə şübhəsiz Avropa gələcəkdə Azərbaycana daha çox ehtiyac duyacaq".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Rusiya - Ukrayna müharibəsinin sonlandırılması üçün proses sürətlənir. Artıq ölkə liderləri sülh masasına oturmaq üçün vasitəçilərdən danışıqlar. Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski deyib ki, Rusiya ilə danışıqlar zamanı vasitəçilər ABŞ və Çin ola bilər. Onun fikrincə, bu, Ukrayna üçün müharibənin ədalətli başa çatmasına imkan verəcək.

"Bilirəm ki, onların çox böyük problemləri var. Amma mənə elə gəlir ki, əgər bu müharibənin Ukrayna üçün, bütün dünya üçün ədalətli bitməsinə istəyiriksə, Putini birlikdə dayandırmaq üçün haradasa mövqelər tapmalı olacaqlar. Hər biri öz yolu ilə, amma birlikdə" - deyər Ukrayna lideri bəyan edib. Prezidentin sözlərinə görə, əks halda müharibəyə son qoyulması təklif ediləcək və bu, Ukrayna üçün ədalətli olmayacaq. "Çünki Rusiya oyun oynayacaq. Putin görəcək ki, dünyanın əksər hissəsi Ukraynanın tərəfində deyil və dünya bölünüb. O və komandası daim bunun üzərində işləyir. Ona görə də mənə elə gəlir ki, ən güclü təsir vasitəsi

Putin və Zelenski masaya oturmağa hazırdır, vasitəçidə razılaşmırlar...

Kreml lideri Türkiyənin, ukraynalı həmkarı isə ABŞ və Çinin moderatorluğunu istəyir, ortaq variant tapılmır; **politoloq**: "Atəşkəs tərəflərdən birinin geri çəkildiyi halda mümkündür"

nal"ın efirində bildirib ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ukrayna münaqişəsinin həlli üzrə danışıqlarda mümkün vasitəçi rolunda çıxış etməyəcək. Hər halda Putin İstanbul razılaşmalarını xatırladırsa, deməli, danışıqlarda Türkiyənin, Zelenski isə ABŞ və Çinin vasitəçiliyini istəyir. Bəs ortaq variant nə ola bilər?

Yeri gəlmişkən, "New York Times" (NYT) 2022-ci ildə Rusiya-Ukrayna arasında İstanbul danışıqlarında razılaşdırıldığı iddia edilən sülh müqaviləsi layihəsini dərc edib. Sənədlər 2022-ci ilin

lərinin demontaj edilməməsi, küçələrin adlarının dəyişdirilməməsi istəyib. Həmin layihədə Ukrayna silahlı qüvvələrinin sayına və ölkənin arsenalında ola biləcək tankların, artilleriya batareyalarının, döyüş gəmilərinin və döyüş təyarelərinin sayına məhdudiyyətlər qoyulmasına razılaşib. Nəşr yazır ki, bu sənəd layihəsindən ABŞ hakimiyyəti təşvişə düşüb. Yüksək rütbəli amerikalı məmur ukraynalı həmkarlarına "bu, birtərəfli təksiləhdir" deyib.

Bir neçə gün sonra, martın 29-da Rusiya və Ukrayna nümayəndələri İstanbulda

Rusiya istəyib ki, Ukrayna hücum olarsa, hərbi yardım yalnız "bütün qarant dövlətlərin razılaşdığı halda" qüvvəyə minə bilər. Kiyev isə bu bəndin bu cür dəyişdirilməsini sülh müqaviləsinin şərtlərinin pozulması hesab edib. Çünki bu bənd Rusiya Ukraynanı yenidən işğal edə biləcəyini və sonra hərbi müdaxiləyə veto qoya biləcəyi demək idi. Bundan sonra Ukrayna danışıqların davam etdirilməsində maraqlı olmadığını deyib. Putin isə bu sənəd ətrafında müzakirələrdə ısrar edir.

Viktor Orban Rusiyaya səfər edib

Macarıstan Baş naziri Viktor Orban Rusiyaya işgüzar səfər edib. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Orbanın mətbuat katibi açıqlama yayıb.

Macarıstan Baş nazirinin təyyarəsi Moskvanın "Vnukovo-2" hava limanına enib.

Orbanın Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə danışıqlar aparacağı gözlənilir.

Qırğızıstanda hakimiyyəti zorla ələ keçirmək istəyən dəstə üzvləri tutulub

Qırğızıstanda hakimiyyəti zorla ələ keçirməyi planlaşdıran dəstə üzvləri həbs olunub. APA-nın yerli mətbuata istinadən xəbərinə görə, bu barədə ölkənin Milli Təhlükəsizlik Komitəsi məlumat yayıb.

Bildirilib ki, qruplaşma ölkə ərazisində çoxsaylı insan ölümünə səbəb ola biləcək kütləvi iğtişaclara törətməyi qarşısına məqsəd qoyub.

ABŞ və Çinin qarşılıqlı təzyiqidir", - deyər Zelenski bildirib.

Rusiya lideri Vladimir Putin isə deyib ki, Ukrayna üzrə İstanbul razılaşmaları danışıqlar prosesinin əsasını təşkil edə bilər. Putin İstanbul razılaşmalarının hələ də masa üzərində olduğunu söyləyib. İstanbul danışıqları Rusiyanın Ukraynaya hərbi müdaxiləsindən sonra, 2022-ci ilin mart-aprel aylarında keçirilib. Moskva və Kiyev İstanbulda razılıq əldə etsələr də, daha sonra Ukrayna bu razılaşmalardan imtina edib. "Rusiya həmişə Ukrayna böhranının sülh yolu ilə həllinin tərəfdarı olub və bununla bağlı dəfələrlə konkret təkliflər irəli sürüb" - deyər Putin qeyd edib. Prezident vurğulayıb ki, Ukraynadakı böhran ABŞ-ın yürütdüyü siyasətə görə yaranıb. Amma Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov "Birinci Ka-

martından aprel ayına kimi müzakirə olunub. Birinci sənəd Ukraynanın Qərb ölkələrinə göndərdiyi 17 mart müqaviləsinin ingilis dilində olan variantıdır. Həmin sənəddə Ukraynanın növbəti hücum halında müttəfiqlərinin onun müdafiəsinə qalxacağına (o cümlədən hava məkanını bağlayaraq) və müqavilənin Ukraynanın "beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinə" şamil ediləcəyinə dair təhlükəsizlik zəmanəti istəyi razılaşdırılıb.

Rusiya isə 2014-cü ildən tətbiq edilən sanksiyaların ləğvini, Krımın Rusiyanın bir hissəsi kimi tanınmasını və Ukraynanın Donetsk və Luqansk vilayətlərinin inzibati sərhədləri daxilində Donetsk və Luqansk xalq respublikalarının müstəqilliyinin tanınmasını, habelə nasizmin və neonasizmin hər hansı formada təbliğinin, o cümlədən xatirə abidə-

görüşüblər. Qəzetin yazdığına görə, bu görüşdə Rusiya razılaşmanı İstanbul Kommünikəsi adlı iki səhifəlik sənəddə ümumiləşdirib. Həmin kommünikəyə görə, Krımın statusunun 10-15 il ərzində müəyyən ediləcəyi, Ukrayna isə yarımadanı güc yolu ilə qaytarmağa cəhd etməyəcəyinə söz verib. Aprelin 15-də Rusiya nümayəndə heyəti Putinə 17 səhifəlik saziş layihəsi göndərüb. Qəzet qeyd edir ki, müqavilənin ilk səhifələrində tərəflər "ortaq mövqeyə gəliblər. Nəşr yazır ki, Ukraynanın ən ciddi etirazı qarant ölkələrlə bağlı beşinci bənd olub. Belə ki, Rusiya sənədin əvvəlki variantda olan "Ukraynaya təcavüz, hər hansı silahlı hücum və ya hərbi əməliyyat durumunda təcili məsləhətləşmələrdən sonra Ukraynaya hərbi yardım göstərəcəyi" haqda bəndi dəyişib.

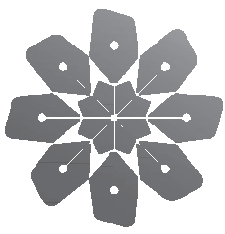
Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, Rusiya lideri başqa sözlər də deyib: "Məsələn, prezident Putin açıqladı ki, razılaşma olmasa, atəşkəs olmayacaq. Bununla deməyə çalışıb ki, böhranın həlli barədə razılıq yoxdursa, hərbi əməliyyatları qeyri-müəyyən şəkildə dayandırmağın mənası yoxdur. Yeni Rusiyanın özünə birləşdirdiyi 4 region, Krım, Kiyevin NATO üzvlüyü arzusu barədə Ukrayna və müttəfiqləri nə düşünürlər? Əgər irəli sürülən şərtlərlə bağlı qarşı tərəfin mövqeyi dəyişməyibse, atəşkəs əldə edilə bilməz. Mənim əvvəldən təhlilim budur ki, geopolitik qarşıdurma gedir, yeni dünya nizami quruculuğu prosesində Rusiyanın strateji olaraq məğlubiyyətə uğratmaq, resurslarını uzunmüddətli müharibə nəticəsində tükəndirmək xətti götürülüb. Ona görə mü-

haribəyə Xersonun işğal edilməsi, yaxud Xarkovda, Donbasda raket zərbələrinin endirilməsi kimi baxmaq olmaz. Müharibə beynəlmiləl xarakter daşıyır, bloklar, qütblər formalaşır, koalisiya güclərini səfərbər edir... İndiki şəraitdə atəşkəs görmürəm. Sadəcə, tərəflər açıq mesajlar ötürür, dialoqa hazır olduqlarını bəyan edirlər. Amma Moskvanın da, Kiyevin də şərtləri göstərir ki, heç bir tərəf qəbul etməyəcək".

Professorun sözlərinə görə, Zelenski Ukrayna üçün ikinci sülh konfransına Putinin dəvət olunmasını istisna etməyib: "Amma bunu da sözləşmə demək kimi qiymətləndirirəm. Qərb elan edib ki, Rusiya məğlub olana qədər müharibə getməlidir. Alman kansleri Şolts da açıq söylədi ki, Kiyevin kaputlilyasiyasına

imkan verməyəcəyik. Hazırda F-16 qırıcılarının istifadəsinə hazırlıq dövrüdür, Rusiya şəhərləri vurulur, 14-cü sanksiyalar paketi təsdiq edildi, belə halda hansı şərtlər əsasında atəşkəs mümkündür? Bəli, verilən silahlar əks-hücum əməliyyatlarını gücləndirməyə yetərli olmur, amma Ukrayna ərazilərini qoruyur, hava hücumundan müdafiə sistemi təkmilləşib və ABŞ istehsalı olan hərbi texnikalarla Rusiya şəhərlərinə hücumlar edə bilər. Rusiya da öz növbəsində işğal etdiyi ərazilərdə möhkəmlənməyə çalışır, amma ukraynalı döyüşçülər həmin torpaqlarda hər gün qan tökürlər. Atəşkəs tərəflərdən birinin geri çəkildiyi halda mümkündür".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Məlum olduğu kimi, uzun müddətdir müzakirələrə səbəb olan Azərbaycanda əmi, xala, bibi və dayı uşaqlarının evliliyini qadağan edən qanun parlamentin iclasında III oxunuşda təsdiqlənib. Bununla da Ailə Məcəlləsinə dəyişikliklər edilir və dəyişikliklə nikahın bağlanmasına mane olan halların sayı artırılır. Belə ki, məcəlləyə aşağıdakı hallar əlavə edilir.

- qardaşların və (və ya) bacıların ümumi bioloji baba və (və ya) nənəsi olan uşaqları;

- bioloji qohumluğu olan əmi (dayı) və qardaş (bacı) qızı, həmçinin bibi (xala) və qardaş (bacı) oğlu;

Layihədə aralarında nikahın bağlanması yol verilməyən subyektlər dairəsinin genişləndirilməsi ilə bağlı təkliflər də irəli sürülüb. Bu problemdən əziyyət çəkən dünya əhalisinin bir qismi kimi, Azərbaycanda da qan qohumları arasında bağlanan nikahlar nəticəsində doğulan uşaqlarda genetik xəstəliklərin olması riski olduqca yüksəkdir.

Qohum evliliyində ən çox rast gəlinən xəstəliklər aşağıdakılardır:

- Qan xəstəlikləri;
- Ürək damar xəstəlikləri;
- Şəkər xəstəliyi;
- Əqli zəiflik;
- Fiziki çatışmamazlıqlar.

Dünya təcrübəsinə görə, qohum evliliklərdə problemlə uşaqların doğulma riski digərlərinə nisbətən, ikiqat artaraq 8-9 faiz təşkil edir. Amma qohumlar arasında evlənmə faktlarına Avropa ölkələrində az rast gəlinir. Məsələn, Almaniya qohum evliliklərinə

çox az təsadüf edilən ölkələrdəndir. Xalqın təhsil səviyyəsi və genetik xəstəliklər mövzusunda məlumatının artması, bu cür evliliklərin 0,3 faizdən aşağı düşməsinə, hətta böyük şəhərlərdə daha da azalmasına səbəb olub. Yaponiyada isə qohum evlilikləri 6 faiz nisbətindədir.

Ərəb ölkələri, Misir və Türkiyə kimi ölkələrdə isə bu nisbət daha da yüksəkdir. Qohum nikahların ən çox rast gəlinədiyi ölkələrdən olan Türkiyədə bu səbəbdən uşaqlarda bir sıra irsi xəstəliklərin yüksək olduğu müşahidə edilir. Belə ki, Türkiyədə qurulan ailələrin 30-35 faizi qohum nikahların payına düşür.

Tacikistanda isə bu günlərdə yaxın qohumlar arasında evlilik qadağan edildi. "Vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının dövlət qeydiyyatına alınması" qanununa qəbul edilən düzəliş əsasən yaxın qohum evlilikləri bundan sonra qadağan edilir və nikaha girməzdən əvvəl cütlüklər mütləq həkim müayinəsindən keçməlidirlər.

Qanuna əsasən, bundan sonra qardaş, bacı uşaqları, eyni zamanda, xala (bibi), dayı (əmi) uşaqları bir-birləri ilə evlənmə bilməzlər. Bununla ya-

Gender, ailə, demoqrafiya

YENİ ÜSAVAT
N 116 (8489) 6 iyul 2024

"Din xadimləri deməlidir ki, qohumla evlilik haramdır, amma..."

Əhməd Qəşəmoğlu: "Hamı bilir ki, qohumla evlənmək gələcəkdə şikəst, qüsurlu uşaqların doğulmasına gətirib çıxarır, yenə də buna gedirlər"

naşı, VVAQ orqanları tibbi arayış olmadan nikah mərasimini təşkil etməyəcəklər.

Bir müddət öncə Tacikistanın səhiyyə və sosial müdafiə naziri Nusratullo Salimzoda yaxın qohumlar arasında nikahdan 30 mindən çox əil uşaqların dünyaya gəldiyini bildirmişdi.

Azərbaycana gəldikdə, istər böyük şəhərlərdə, istərsə də bölgələrdə qohum evlilikləri ilə tez-tez rastlaşıyıq. Araşdırmalara görə qohumlar arasında nikahlar daha çox Şəki, Masallı və Bakı kəndlərində geniş yayılıb. Bu gün də qohum evliliklərinin qadağan olmasına etiraz edib, "əmi qızı ilə əmi oğlunun nikahı göyde kəsilib" kimi ifadələr səsləndirənələr var.

İslam dini əmi, dayı, xala uşaqlarının evliliyi ilə bağlı xüsusi qadağa qoymur. Ancaq bəzi hədislərdə məsləhət görülür ki, insanlar uşaqlarının sağlamlıqları üçün uzaq biri ilə evlənsinlər.

Katoliklər isə 4-cü nəslə qədər qohumların nikahlarını kəsmirlər. Onlara görə, dördüncü nəslə qədər evlilik inest, yəni, ailə üzvlərindən sayılır. Pravoslavlarda və protestantlarda da bu qaydalar mövcuddur.

Bəs evlilikdə qohumluq əlaqəsi necə müəyyən olunacaq? Millət vəkili Fazil Mustafa deyir ki, qohumluq əlaqəsini müəyyən etmək üçün arayış tələb olunacaq:

"Həmin arayışda qohumluq əlaqəsinin olub-olmadığı

məlum olur. Əgər arayışda yanlış informasiya verilərsə, bunun üçün qanunda məsuliyyət nəzərdə tutulub. Bütün bunlar vətəndaşın sağlamlığı üçündür. Dövlət bunu tibbi nöqtəyi-nəzərdən zərərli hesab edir. Ona görə də vətəndaşın rəyinə görə davranılır. Bu, hökumət tərəfdən epide-miya və yaxud sağlamlığın təhlükəsi kimi görünür".

Millət vəkili həmçinin qeyd edib ki, yeni qanun 1 ildən sonra qüvvəyə minir və bu bir il ərzində yaşı 18-dən yuxarı olan hər bir kəs öz qohumu ilə nikaha girə bilər.

"Ondan sonra artıq mənə qoyulacaq. Bütün hallarda qanunvericilik ən ciddi formada məsələyə öz müdaxiləsini edəcək", deyər Fazil Mustafa qeyd edib.

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında yeni qanunu alqışladığını deyib:

"Uzun illər idi ki, belə bir qanunun olmasını tövsiyə etmişəm. Bu qanunla razılaşmayan adamlarla bir qədər söhbət aparmaq lazımdır. Həyat belədir ki, haradan təhlükə gəlsə, onun qarşısını almaq lazımdır.

İkinci tərəfdən, qohumla evlilik haramdır. Bunu əslində din xadimləri deməlidir, am-

ma mən deyirəm. Görünür ki, din xadimləri sona qədər təhlil etmirlər ki, haramın fəlsəfəsi, mahiyyəti nədir. O şeydən ki, təhlükə gəlir, islamda onlar haramdır. Diqqət edək, su, çörək müqəddəsdir, amma onları çox yemək haramdır. Bu məntiqə təbii ki, qohumla evlənmək haramdır.

Hamı bilir ki, qohumla evlənmək gələcəkdə şikəst, qüsurlu uşaqların doğulmasına gətirib çıxarır, yenə də buna gedirlər. Hətta bu cür evliliklərdən uşaq sağlam dünyaya gəlsə belə tez sevinməyə dəyməz, ola bilər ki, uşaq 2, 3, 5 yaşına gəldikdə artıq fəsadlar üzə çıxır. Hətta onda fəsadlar olmayanda övladlarında fəsadlar ortaya çıxır. Bu cür faktlarla tez-tez rastlaşıırıq.

İnsanlar necə öz əmisi qızı və yaxud bibisi qızı ilə evlənmə bilər? Axı əmiqızı-əmioğlu, bibiqızı-dayıoğlu, xalaqızı-xalaoğlu, onlar bacı-qardaş sayılırlar. Xristianlarda bu, qəbul edilməzdir.

Beləliklə, illərdir davam edən bu adət-ənənəni unutmaq lazımdır. Bu, yeni nəslin gələcəyinə zərərdir. Buna görə də qanunu müsbət qiymətləndirir, ona qarşı çıxanlara isə dərinlən düşünməyi tövsiyə edirik.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

30-a yaxın məktəb direktoruna xəbərdarlıq edilib

5 məktəbdənkenar müəssisə rəhbəri işdən çıxarılıb

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən məktəbdənkenar təhsil müəssisələrində monitorinqlər keçirilir. Bu barədə APA-ya agentlikdən məlumat verilib.

Bildirilib ki, monitorinqlərin keçirilməsində məqsəd təlim-tərbiyə prosesinin, tədris-pedaqoji və metodiki, eləcə də kadrlarla işin təşkilini və maliyyə-təsərrüfat sənədlərini yoxlamaqdır.

Bakı və digər bölgələrdə yerləşən məktəbdənkenar təhsil müəssisələrində aparılmış yoxlamalara əsasən, 26 direktora xəbərdarlıq, 12 direktora töhmət, 16 direktora sonuncu xəbərdarlıqla şiddətli töhmət verilib, 5 müəssisə rəhbəri işdən azad edilib.

Bakıda yeni doğulmuş körpə parka atılıb

Otən gecə Suraxanı rayonu Qaraçuxur qəsəbəsindəki parklardan birində polis əməkdaşları xidmət aparan zaman yeni doğulmuş körpə (oğlan uşağı) aşkar ediblər. APA xəbər verir ki, Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin əməkdaşı, polis leytenantı Lumu İsrəfilli bildirib ki, polis əməkdaşları körpəyə ilkin tibbi yardım göstərirlər:

"Vaxtında görülən tədbirlər nəticəsində körpənin həyatı xilas edilib. Daha sonra polislər körpəni xəstəxanaya yerləşdirib. Hazırda körpənin vəziyyəti normaldır. Həyatı üçün təhlükə yoxdur. Körpənin valideynlərinin tapılması istiqamətində polis əməkdaşları tərəfindən tədbirlər davam etdirilir".

Üç nazirlikdən əhaliyə xəbərdarlıq - ağır fəsadlarla nəticələnə bilər...

Fövqəladə Hallar, Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri əhaliyə birgə müraciət yayıb. Musavat.com-un xəbərinə görə, müraciətdə bildirilir ki, yay fəslində, o cümlədən turizm və taxıl biçini mövsümündə havaların xüsusilə isti və quru olduğu günlərdə yanğınların başvermə ehtimalı da artır.

Aidiyyəti qurumlar tərəfindən aparılan genişmiqyaslı maarifləndirmə işlərinə baxmayaraq, təəssüflə qeyd et-

məliyik ki, meşə və kənd təsərrüfatı sahələrində baş vermiş yanğınların təhlili onların əsas səbəbinin insanların yanğın

təhlükəsizliyi qaydalarına riayət etməməsi, o cümlədən bircindən sonra bəzi fermerlər tərəfindən sahələrin yandırılması, təbiət qoynunda istirahət edən insanların odla ehtiyatsız davranışı olduğunu göstərir. Nəzərə almaq lazımdır ki, ən kiçik ehtiyatsızlıq belə əhalinin ərzaq təminatı, ölkənin torpaq

fəndu, meşə sahələri, flora və fauna üçün ağır fəsadlarla nəticələnə bilər.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq, Fövqəladə Hallar, Ekologiya və Təbii Sərvətlər, Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri əhaliyə, o cümlədən fermerlərə, kənd təsərrüfatı fəaliyyəti ilə məşğul olan sahibkarlara və təbiət qoynunda istirahət edən vətəndaşlara müraciət edərək, onları isti keçən və insanların təbiətdəki aktivliyinin artdığı bu mövsümdə yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına xüsusilə ciddi riayət etməyə çağırır. Ölkəmizə, həmçinin insanların həyat və sağlamlığına zərər vurmaq üçün taxıl zəmilərində və meşələrdə açıq alovdan istifadə etməyin, bu ərazilərdə tonqal qalamayın, tam söndürülməmiş siqaret kötyüyü və ya kibriti, yanar mayelərlə islanmış materialları, eləcə də şüşə qab və şüşə qırıntılarını ətrafa atmayın. Küləkli havada xüsusilə diqqətli olun. Kiçik yanğın ocağı görərsinizsə, su, torpaq və ya qum ilə onu söndürməyə çalışın. Yanğın, yaxud onun əlamətlərini aşkarlasanız bu barədə dərhal Fövqəladə Hallar Nazirliyinin "112" qaynar telefon xəttinə məlumat verin.

İyulun 5-də Avropa Çempionatının yarımfinalçıları üçün 2 oyun start götürdü. Bakı vaxtı ilə saat 20:00-da İspaniya-Almaniya, 23:00-da isə Portuqaliya-Fransa qarşılaşmaları keçirildi.

Bu gün isə yarımfinal yolunda son iki oyun baş tutaq. Saat 20:00-da İngiltərə-İsveçrə, 23:00-da isə Türkiyə-Hollandiya qarşılaşmaları keçiriləcək.

Təbii ki, bu iki oyunda əsas diqqətlər qardaş Türkiyənin millisinə yönələcək. Azərbaycanda, o cümlədən bütövlükdə türk dünyasında azarkeşlərin qəlbi qardaş ölkə ilə vuracaq. Elə dünyada da bu oyuna maraq çox yüksək olacaq. Buna səbəb də, son günlərdə türk millisinin Avstriya qarşısına iki qol vuraraq, komandasını 1/4 mərhələsinə dəşirən futbolçu Melih Demiralla bağlıdır. Sonuncu qolundan sonra oyunçu boz qurd işarəsi göstərərək, bütün türk düşmənlərinə dərs keçmişdi... Bu isə anti türk düşmənləri tərəfindən qıcıqla qarşılanmışdı. Almaniya tərəfinin müraciəti əsasında futbolçu barədə UEFA araşdırma başlatmışdı.

Hər kəs türk millisi ətrafında yaranan bu qalmaqala sərt etiraz bildirir, burada türklərə qarşı qərəzin açıq formada özünü göstərdiyini qeyd edir.

Artıq Melih Demiralla sosial şəbəkələrdə və idman meydanlarında ciddi dəstək verilməyə başlayıb.

Serbiyanın Novi Sad şəhərində keçirilən güləş üzrə U-20 Avropa çempionatında qızıl medal qazanan türkiyəli Alperen Berber "boz qurd" işarəsi tutub. Bununla da o, idman karyerasına ola biləcək bütün mümkün riskləri göz altına alaraq, Merih Demiralla dəstək olub.

Artıq UEFA İntizam Komissiyası qərarını dünən açıqladı. Melih Demiral iki oyun cəzalandırıldı. Bu o deməkdir ki, ay-ulduzların yarımfinala çıxışları belə, Melih Demiral yarımfinal oyununda da iştirak etməyəcək.

Türkiyə millisinə qarşı olan bu qərəzin əslində onların xeyrinə ola biləcəyi ilə bağlı da futbol mütəxəssislərinin fikirlərinə rast gəlirik. Burada əsas amil kimi türk oyunçularının əzmkarlığı göstərilir. Amma indiyə qədər Avro-2024 çərçivəsində keçirdiyi 4 oyundan çıxış edərək, Hollandiya səddini keçməyin çox çətin olduğunu düşünenlər də az deyil.

Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa qardaş Türkiyənin işini çox çətin görür: "Ümumiyyətlə, bu çempionatda kifayət qədər maraqlı oyunlar oldu, amma sürprizlər çox olmadı. Elə sürpriz Türkiyənin özü oldu. Türkiyə komandası bir sistem ko-

"Boz qurdlar" yarımfinal yolunda Türkiyənin ulduz oyunçusu cəzalandırıldı

mandası deyil. Yenə də emosional bir komandadır. Belə milli ilə də uzaq məsafəyə getmək olmaz. Bu Fətehtərim dövrünün hansısa bir formadakı komandasıdır. Məsələn, biz "Qarabağ"la müqayisə etsək, klubumuz bir sistem komandasıdır. Orta səviyyəli bir oyunçu belə sistemin içərisində sabit oyun göstərə bilər. Amma Türkiyə komandası üçün bu xarakterik deyil. Təbii ki, Avstriya üzərində qələbə çaldı, amma burada müəyyən şansların olduğunu qeyd etməliyik. Bu baxımdan emosional komandanın hara qədər gedəcəyini, harada söküləcəyini müəyyən etmək çətinidir. Ümid edək, arzu edək ki, Hollandiya mərhələsini də keçsin. Amma Hollandiya da kifayət qədər texniki, nə oynadığını bilən, hədəfini dəqiq müəyyənləşdirən bir komandadır. Şans olarsa, Hollandiya da keçmək mümkündür. Amma böyük ehtimalla bu komandanın gücünü bu oyunda daha çox ortaya qoyacağını proqnozlaşdırmaq olar".

Deputat çempionatdakı favorit ölkəni də açıqladı: "Bu turnirdə daha çox favorit kimi oyun disiplini, intizamı, sistemi olaraq Almaniyanı görürəm. Çünki Almaniya bu turnirdə bütün xetlərində əlaqələrin dəqiq qurulduğu bir komandadır. Hətta ispanlarda belə tam mənada bir-birini tamamlayan oyuna bəzən rast gəlmirsen. Fərdi qaydada hamısı texniki oyunçulardır. Kollektiv oyununa adapta-

siya olunublar. Amma Almaniya qədər bu gücü, performans göstərəcək komandaya hələ bənzəmir. Hər halda futbol dediyimiz kimi, sürprizlərlə doludur. Bu komandaların hər birinin şansları əslində bərabərdir. Oyunçuların əhval-ruhiyyəsi, əzmi, şansı məsələni həll edə bilər. Ona görə də, şanslı daha çox meydan sahiblərini görürəm. Amma digər millilər də sürprizlər yaşada biləcək komandalardır".

Müsahibimiz Melih Demiral olayı barədə isə bunları deyib: "Merih Demiralla qarşı intizam işi açması heç bir məntiqə uyğun deyil. Əslində bu, Avropanın məsləhətə bəsit yanaşmasıdır. Bozqurd simgesi göstərmək hansısa bir şəkildə terroru xarakterizə etmir. Bu, sırf mfi və simvolik bir yanaşmadır. Bu məsələlərə yanaşmada Avropanın özündə ağıllanma prosesi getməlidir. Bir idmançının simvol göstərməsini təhlükə kimi qiymətləndirmək olmaz. Sadəcə olaraq bu bir işarədir. Müəyyən bir dünyaya görüşünə inanmış insanlar üçün şövq yaradan addımdır. Buna qarşı bir addım atılarsa, sonrakı dövrdə başqa xalqların simgələrinə yanaşmalarda da qarışıqlıq yarana bilər. Sözsüz ki, bu yanlış davranışdır. Adam sevincini bu şəkildə ifadə edirsə buna qarşı çıxmaq mənasızdır".

Deputat Aqil Abbas da hesab edir ki, bu, Avropada türklərə və türk simvoluna qarşı olan dözümsüz yanaşmanın təzahürüdür. O,

teleqraf.com-a bu barədə danışib: "Növbəti oyunda gerek Türkiyənin bütün futbolçuları və azarkeşləri Boz qurd işarəsi göstərsin. Belə mənasız mövqeyə ancaq bu cür cavab vermək lazımdır. Türkün adı gələndə özünü itirirlər. Amma türkün qarşısını ala bilməzlər, Bozqurd türkün totemidir. Min illiklərdən bəri bu belədir. Bunu necə qadağan etmək olar? Hazırda Romada canavar heykəli var. Gerek gedib onu da söksünlər ki, bu, nifrət aşılaysın".

Aqil Abbasa görə, türk qorxusu, xofu aradan qalxmaldır: "Dilənçi günündə olan Bolqarıstanı Avropa İttifaqına qəbul etdilər. Amma Türkiyənin qarşısına əlli dənə mənasız şərt qoydular. Bütün bunlar Avropada olan əsassız yanaşmaların göstəricisidir".

Futbol mütəxəssisi Kənan Məstəliyev çox gərgin oyunların azarkeşləri gözələdiyini söylədi: "1/4 final çox maraqlı keçəcək, çünki turnir həlledici mərhələyə qədər qoyur. Favoritlərin üz-üzə gələcəyi bu matçlarda azarkeşlər gərgin mübarizəyə şahidlik edəcəklər. Xüsusilə İspaniya-Almaniya və Fransa-Portuqaliya qarşılaşmalarını erkən finallar adlandırmaq olar. İlk cütdə meydan sahibləri turnirin ən formada olan, ən hazırlıqlı komandasına qarşı oynayacaqlar və işləri çox çətin olacaq, hətta ispanları qələbəyə bir addım yaxın hesab etmək olar. Almanlar xüsusilə də müdafiədə problemlər yaşayırlar, rəqib əks-hücumlarının qar-

şısını almaqda çətinlik çəkir. Fransızların da işi asan olmayacaq. Kriştiano Ronaldo və dostlarının özünü sübut etmək istəyi çox böyükdür, Sloveniya ilə matçda baş verənlərin təsadüf olduğunu göstərməyə çalışacaqlar. Fransızların hücum xəttinin gözəlləndən zəif çıxış etməsi Didye Deşanı düşündürən

məsələdir, problemin həlli üçün yollar axtarmalıdır. Hər halda, məhz fransızlar bu cütdən qalib ayrılmağa yaxın olan tərəf kimi görünür. İngilislər də ehtiyatlı oynamağın başını buraxmaldılar. İsveçrə bir Slovakiya deyil, daha güclü, daha təhlükəli futbolçulardan təşkil olunub, əllərinə düşən imkanlardan daha düzgün yararlanırlar. Murat Yakin çox döyüşkən, eyni zamanda taktiki intizamı ilə seçilən bir kollektiv qurub və onları üstələmək üçün çox çalışmaq lazım olacaq. İngiltərə daha səviyyəlidir, amma bu səviyyəni meydana bir daha sübut etməlidirlər. Əks halda, bu Sautqeytin millinin başında son qarşılaşması olacaq".

Futbol mütəxəssisi 1/4 mərhələsinin son oyunu barədə isə bunları dedi: "Niderland-Türkiyə matçı isə ayrı bir mövzudur. Xüsusilə, Merih Demiralin məsələsi bütün qardaş ölkə ictimaiyyətini narazı salıb və Avropanın ikili standartlarla çıxış etməsi, qərəz nümayiş etdirməsi vəziyyəti tamamilə dəyişib. Türkiyə bir futbol matçı yox, döyüşə çıxacaq. Bunun mənfi tərəfi ondan ibarətdir ki, rəqib çox güclüdür, istedadlı futbolçuların toplaşdığı bir komandadır və ani diqqətsizliyi də bağışlamırlar. Müsbət tərəf isə türklərin istəyidir. Bu istəklə onlar rəqibinə göz açmağa imkan verməyə, planlarını poza bilər. Proqnoz verilməsi ən çətin cütdür, burada hər şey baş verə bilər".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Yayda bu qidaları yemək ölümcül ola bilər

"Yay یشalı" və ya "turist یشalı" adlandırılan xəstəlik ölümcül ola bilər.

Metbuat.az türk mediasına istinadən bildirir ki, bu barədə professor Alper Şener danışib. Onun sözlərinə görə, xəstəliyə yayda daha çox rast gəlinir:

"Tətilərdə müxtəlif qidalar qəbul etdikdə, heç bir xəstəlik olmasa da, bağırsaqlarda dəyişiklik baş verə bilər. Bəzi hallarda یشalı salmonella və shigella kimi bağırsaq patogenləri ilə qarışdırılır. Onları fərqləndirmək lazımdır. Çünki zəhərlənmə zamanı mütləq antibiotik qəbul edilməlidir.

Çimərliklərdə satılan hazır yeməklər təhlükəli ola bilər. Bu cür qidalar isti havada qalib xarab olur və ürkəbulanma, qusma, یشal kimi əlamətlərə səbəb olur. Ona görə də bu cür qidaları almaqdan əvvəl, özünü bəşirdiyiniz yeməkləri istifadə edin. Bu cür məhsulların qəbul edilməsi yay یشalına səbəb olur ki, bu da 65 yaşdan yuxarı və 5 yaşa qədər olan uşaqlar üçün ölümcül ola bilər".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 116 (8489) 6 iyul 2024

Bunları bilirsinizmi?

- * Tez-tez quruyan və qabıq verən dodaqlara 1%-li bor turşusu məhlulu çəkir və ya bitki yağı sürtürlər.
- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etmək də fayda var.
- * Çatlamış dərinin qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir-neçə dəfə etmək lazımdır.

Bel ağrılarını aradan qaldırmağın sadə üsulu

Dünyada 600 milyondan çox insan bel ağrısından əziyyət çəkir. Bu ağrılar tez-tez ağır yük qaldırdıqdan, uzun müddət oturmaqdan və ya kürəkdəki digər stresslərdən sonra baş verir. Alimlər bel ağrılarını aradan qaldırmağın sadə üsulunu tapıblar.

Avstraliyalı elm adamları tərəfindən aparılan bir araşdırmada müntəzəm gəzməyin bel ağrıları ilə mübarizədə təsirli və əlverişli bir yol ola biləcəyini müəyyən edilib.

20-82 yaş arası 701 nəfərin iştirak etdiyi araşdırma, müntəzəm yerişin bel ağrısının təkrarlanma ehtimalını əhəmiyyətli dərəcədə azaltdığını təsdiqləyib. İştirakçılar iki qrupa bölünüblər: nəzarət və eksperimental. İkinci qrup, həftədə ən azı 5 gün gəzintiyə getməyi və altı ay ərzində müntəzəm olaraq fiziki terapiyaya baş çəkməyi, gəzintilərinin müddətini tədricən artırmağı öhdəsinə götürüb.

Tədqiqat nəticəsində məlum olub ki, eksperimental qrupdakı iştirakçılar orta hesabla 208 gündən sonra bel ağrısının təkrarlanması, nəzarət qrupunun iştirakçıları isə 112 gündən sonra residivlər yaşayıb. Bundan əlavə, eksperimental qrupdakı insanların masaj və ya şiroterapi baxımı kimi əlavə tibbi yardım axtarmaq ehtimalı daha az idi.

Daimi yeriməyin faydaları bir neçə amillə bağlıdır. Birincisi, gəzinti əzələlərin və onurğanın güclənməsinə kömək edir, bu da bel bölgəsindəki yükü azaldır. İkincisi, əzələ gərginliyini və narahatlığını azalda bilən istirahət və stresin azaldılmasını təşviq edir. Bundan əlavə, gəzinti endorfinlərin istehsalını təşviq edir.

Tədqiqat bel ağrısının qarşısının alınması və müalicəsində fiziki fəaliyyətin, xüsusən də gəzinti kimi sadə və əlçatan bir şeyin əhəmiyyətini vurğulayır. Daimi gəzinti yalnız ağrıların təkrarlanma ehtimalını azaltmağa kömək etmir, həm də ümumi sağlamlıq və həyatda rahatlığa kömək edir. Bu üsul xroniki bel ağrısı ilə qarşılaşan və onu idarə etmək üçün effektiv və sərfəli yollar axtaranlar üçün xüsusilə faydalı ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

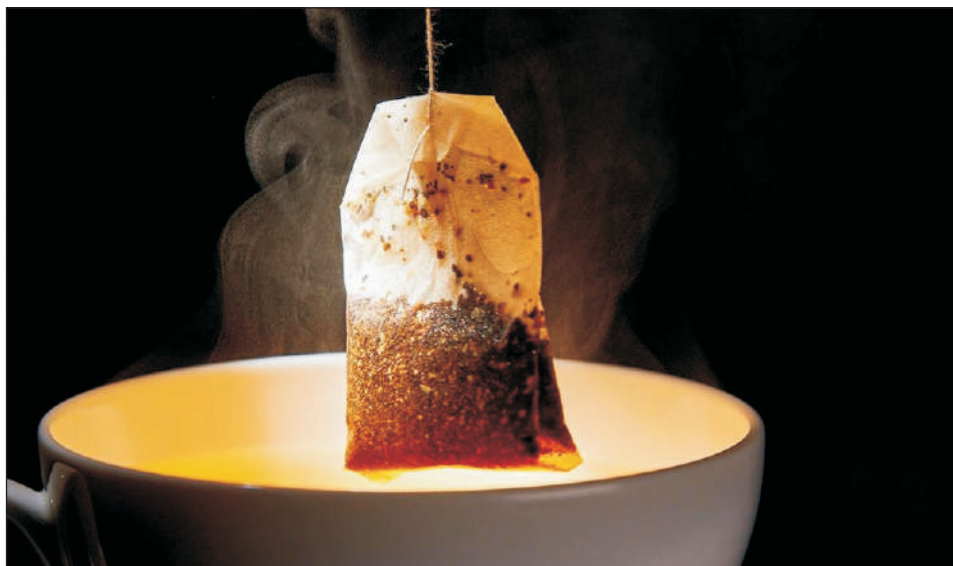
Günəsdəki partlayışlar Yer in ozon qatını məhv edə bilər

Günəş Yer in ozon qatına ciddi ziyan vura və planetimizin səthində ultrabənövşəyi şüalanmanın səviyyəsini kəskin şəkildə artırır. Bu barədə Avstriya və Avstraliyadan olan beynəlxalq alimlər qrupu araşdırma aparıblar. Məlumatlara görə, komanda ekstremal günəş emissiyalarının təsirlərini öyrənmək üçün global atmosfer kimyasının böyük kompüter modellərindən istifadə edib.

Hesablamaların göstərdiyi kimi, ulduzumuz təxminən hər min ildə bir dəfə güclü günəş küləyi "hücumunu" buraxır. O, atmosferdə kimyəvi reaksiyalara səbəb olan və qoruyucu ozon təbəqəsini məhv edən, yer səthinə çatan günəş radiasiyasının miqdarını artıran elektron və protonlardan ibarətdir. Modeləşdirməyə görə, daha bir belə hadisə təxminən bir il ərzində Yer in ozon səviyyəsini məhv edə bilər. Lakin boşalma Yer in maqnit sahəsinin zəifləməsi dövründə baş verərsə, ozonun zədələnməsi altı il davam edəcək. Bu müddət ərzində daxil olan günəş ultrabənövşəyi radiasiyasının səviyyəsi 25%, bunun nəticəsində DNT zədələnməsinin dərəcəsi isə 50% artacaq.

Şimal və cənub qütblərinin müvəqqəti dəyişməsi də daxil olmaqla, zəif maqnit sahəsinin sonuncu dövrü 42.000 il əvvəl başlamış və təxminən 1000 il davam edib. Alimlər qeyd ediblər ki, bu dövrdə Avropada sonuncu neandertalların yoxa çıxması və Avstraliyada marsupial meqafaunanın yox olması kimi bir neçə əsas təkamül hadisəsi baş verib.

Paket çaylar qəfil ürək dayanmasına səbəb olur

Müxtəlif bitki çaylarının insan orqanizminə müsbət təsirləri olsa da, bəzi çay növlərinin zərərli də mövcuddur. Ölkəmizdə ən çox istifadə edilən çay növlərindən biri də birləşməli dəmlənən paket çaylarıdır. Bu çaylarla bağlı alimlərin xəbərdarlığı var. Belə ki, çayların dəmlənməsi üçün bükülən paketlərin tərkibində zərərli birləşmələr var ki, bu da orqanizm üçün təhlükə mənbəyidir.

Sağlam qidalanma mü-təxəssisi Məhsəti Hüseynova bildirib ki, paket çaylar insan orqanizmində xərçəng xəstəliklərinin yaranmasına, mədə-bağırsaq problemləri, yaddaşın zəif-

lənməsi və sonsuzluq kimi fəsadlara yol açır".

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən (AQTA) bildirilib ki, paket çaylarının hazırlanmasında istifadə edilən bağlama yalnız qida ilə birbaşa təmasına icazə verilən materialdan hazırlanır və mütəmadi olaraq agentliyin əməkdaşları tərəfindən yoxlamalar aparılır.

Səhər yeməyini telefonla yemək olmaz

Səhər yeməyini kompüterlə və ya telefonla yemək zərərli deyil. Qastroenteroloq Rüstəm Sadıqov bu vərdişin təhlükəli nəticələrindən danışır. Onun sözlərinə görə, monitor qarşısında və ya telefonla, ya da tələsik yemək istehlak etmək həzmə təsir edir. "Həzm və assimilyasiya prosesinə diqqət yemək prosesinə böyük təsir göstərir. Çünki insan yalnız qarşısındakılarla danışanda daha çox çeynəyir. Telefona baxaraq yemək isə qidamı çeynəmədən udmağa şərait yaradır", - deyər Sadıqov bildirib.

Həkim qeyd edib ki, zəif həzm olunan qida və stress son nəticədə mədə-bağırsaq traktında problemlərə gətirib çıxarır.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.